

ВІСНИК

THE HERALD

-VISNYK

*Свобода народам!
Свобода людині!*

Спільно – політичний місячник

З М І С Т

Звернення до української громади	
В. Левенець — Христос рождається, далека, рідна Україно!	1
Іван Левадний — Григорій Чупринка	2
Д-р Михайло Кушнір — Наука і мистецтво	4
Богдан Коринт — Заплутана проблема НАТО	9
І. Боднарук — Не винищуймо себе!	11
Євген Івашків — „Велика хемія”	13
С. Корнич — По виборах у ЗДА	14
Перспективи визволення України — з доповіді ред. Б. Вітошинського	16
Ідеї АБН у переможному наступі	18
Резолюції в справі переслідування молоді в Україні	20
Володимир Гаврилук — поезії	21
В. С-ко — „Антибандерівська” література	22
О. Керч — Микола Аркас — відкривач Херсонщини	23
І. В. — Книжка про Еріха Коха і власовщину	24
Софія Наумович — Театр божевільних	26
М. Н. — Чому про це не говорять?	27
Олександр Дорда — Сильно полюбили „поезію”	28
Події великі і маленькі	28
З життя Відділів	31
Хроніка	32

ОРГАНІЗАЦІЯ
ОБОРОНИ
ЧОТИРЬОХ
СВОБІД
УКРАЇНИ

Христос Рождається!

ЗВЕРНЕННЯ ДО УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ В ЗДА

Рік-річно Організації Українського Визвольного Фронту переводять під час свят Різдва Христового Коляду на Визвольний Фонд. Також і цього року, вітаючи Вас з святом Народження Христа, звертаємося за підтримкою для визвольно-національних сил, які стоять у безкомпромісній боротьбі проти підступного і брутального ворога, большевицької Москви, що поневолює, визискує та нищить український народ і його культуру.

Завдання революційно-визвольного руху в нинішніх обставинах особливо відповідальні й важкі, вони вимагають величезної напруги сил і жертвенности. Москва не обмежується скритовбивством наших національних Провідників, вона стосує найбільш підступні методи, щоб психологічно і політично демобілізувати українську еміграційну спільноту. Послугуючись у своїй юдиній роботі людьми української крові — культурними діячами та мистцями, вона висилає їх на Захід для дезорієнтації і розкладу українського національного табору.

Протикомуністична політика держав вільного світу не завжди збігається з національно-визвольними змаганнями українського народу, що бореться проти комуністично-московського імперіялізму, за відновлення незалежної Української Держави. Тому наша праця спирається лише на власних фінансових засобах. Політика ОУН впливає з розуміння і переконання, що незалежну самостійницьку політику можна вести при моральній і матеріальній підтримці лише власної патріотичної спільноти. Чужі фонди зобов'язують, і на це є багато наглядних доказів. Тільки власні фінансові засоби дають можливість, незалежно від міжнародньої кон'юнктури і декон'юнктури, незалежно від такого чи іншого політичного напрямку західних держав, вести безкомпромісову політику в усіх країнах, де діє Український Визвольний Фронт.

Допомагаймо Батьківщині й народові, чим можемо: словом, ділом, молитвою до Бога. Щоб наші рідні на Батьківщині не почували себе осамітненими, щоб вони чули біля себе биття наших сердець, щоб відчували нерозривну єдність з нами, тепло нашої братньої любови. Фальшивими контактами висланці московського режиму, виконуючи накази московського КГБ, намагаються продертися в серце і душу української вільної людини, щоб, використовуючи її сентимент до всього, що рідне, зламати її ідейну насагу та викликати в неї байдужність до страшного стану в поневоленій Україні.

Тож закликаємо українську еміграційну громаду до найбільшої чуйности, обережности і критичного розцінювання з українських самостійницьких позицій ширеної слугами диявола пропаганди. А перемога припаде тому, хто в самому кінці боротьби виявить більше зусилля.

Коли цього року завітають до Вашої хати колядники чи збирачі на Український Визвольний Фонд — жертвуйте щедро у переконанні, що Ваша жертва є вкладом у велику справу допомоги Батьківщині, у справу ширення правди про Україну, яка стоїть у важкій боротьбі за свою державну волю!

Різдво 1967 р.

Головна Управа
Організації Оборони Чотирьох Свобід України
в Нью Йорку

ВІСНИК

В. Левенець

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ, ДАЛЕКА, РІДНА УКРАЇНО!

Нехай з України
До кожного серця,
Що для неї б'ється,
Колядка долине.

О. Лубська

Христос Родився!

Який глибокий зміст криється в цих двох словах! В них бо: народження великої Правди, тріумф світла над темрявою, надії над зневірою.

З непохитною вірою в перемогу Правди живуть і борються нині наші брати і сестри в Україні під владою московсько-большевицького Грода. На нашій святій Батьківщині жорстокі поневолювачі вбивають дух, виповнюють душі молоді неправдою, ненавистю до батьків і братів, що перебувають поза межами рідних земель, валять церкви, монастирі, намагаються знищити віру, культуру і мову нашого народу.

Тому, передаючи нині наш привіт в Україну, кажемо: Христос Родився! Родився Той, що несе перемогу правди над атеїстичною неправдою. Той, що несе нашій Батьківщині любов, волю і справедливість.

Митрополит Василь Липківський говорив: „Зійшла на наш народ не тільки фізична, але й духовна повинь, обернула в руїну землю й віру і саму душу нашого народу. Але народ наш живе і відроджується. Жахлива комуністична повинь, що зараз своїми хвилями намагається з головою залити наш народ, звести зі світу його віру і Церкву і все, що для нього найдорожче, всю його людську природу — зникне, як і прийшла, а наш народ житиме вічно”.

Тож, розсіяні в діяспорі, молимося і працюймо, щоб наблизити день визволення нашого народу.

Англієць Філіппс Брукс писав: „Не просіть у ваших молитвах легкого життя, а просіть, щоб ви були сильні. Не благайте Господа, щоб

дав вам тягар відповідний до ваших сил, але просіть сили, щоб могли ви донести ваш тягар”.

Найяснішими прикметами наших славних предків, що диктували мирові договори Візантії, що підносили славу української землі, були їх твердість і непохитність. Вони не схилялись під найбільшим тягарем, не плакали перед сусідами, а завжди вірили і покладались на свої власні сили. До найбільш трагічних моментів у нашій історії належать ті, коли наші люди просили Господа не про силу, щоб достойно нести свій тягар, а про зменшення тягару. Тоді оберталися вони з героїв у плазунів, топтали стежки до сусідів, благали в них милосердя. Повторюється це і серед малої частини нашої еміграційної громади, що блудить чужими стежками в пошуках чужої правди. Замість прислухатись до голосу власного народу, вони прислухаються до підшептів диявола, який хоче роз'єднати нас, розсварити, поділити і — знищити.

Тож мусимо йти неухильно за Божою Правдою. Кажучи словами нашої чудової колядки: „До Вифлєсму спішим всі нині, Бога вітаймо в бідній дитині”, і просім сердечно, щоб поглянула Вона ласкавим оком на нашу Батьківщину, наш нарід і на нас, українців поза Україною. Просім у Неї сили видержати і, не спотикаючись, донести до кінця той великий тягар, що його ми добровільно взяли на себе, залишаючи рідні землі. Бо, якщо втратимо віру в наше призначення, якщо підемо не за вифлєсською зіркою, а за облудними світлами, опинимося в кромішній темряві, і станеться так, як говорив Матей (2, 18; Ієр. 31, 15): „Голос чути в Рамі, плач і ридання й голосіння тяжке — то Рахиль плаче за дітьми своїми й не хоче втішитися, бо їх уже нема”.

Багато наших братів і сестер святкуватимуть

Іван Лєвандий

ГРИГОРІЙ ЧУПРИНКА

У 45-ліття мученицької смерги

В особі Григорія Чупринки яскраво сполучились майстер поетичного слова і патріот-борець за волю України. За цю велику мету змагався він і пером і зброєю в умовах підпільної боротьби і в одвертому бою з ворогом.

Поет-новатор мистецької форми і воєк української армії, співець волі батьківщини і надхненник українського підпілля, автор любовних романсів і організатор повстанчих загонів, Чупринка усі свої сили віддав за ясне майбутнє України і поляг на шляху до здійснення цієї мети.

Народився Григорій Чупринка 15 листопада 1879 року в містечку Гоголеві Остерського повіту на Чернігівщині в родині, що походила з давнього козацького роду. Дитинство його проходило серед розкішної української природи. Околиця зберігала багато історичних споминів. Часто доводилось чути юному Чупринці про славу давнину, про минуле свого села, про знаних історичних осіб — сотників Ніженського полку, що мешкали в цій місцевості. Се-

цьогорічне Різдво в нелюдських умовах далеко від України, серед суворої природи крижаної півночі. Присвятім бодай кілька хвилин святочного часу роздумуванню над їх долею. Це допоможе нам змобілізувати наші сили для боротьби проти Ірода, що топче чоботом душі наших братів і сестер.

Глибоко відчуваючи трагедію свого народу, писала поетеса:

І хай в вечір єдиний той в році,
Хоч нас ворог давить і лама,
В світового безладдя потоці
Серцем буде Вкраїна одна!

ред населення ширились перекази про Тараса Шевченка, який по дорозі з Києва до Борисполя, де мешкали його знайомі, не раз зупинявся в Гоголеві, знайомився з місцевими людьми, читав селянам свої поезії.

Чарівний навколишній краєвид зроджував у Чупринки естетичні почуття, а спогади про минулу велич козацької держави збуджували в ньому патріотизм, бажання працювати для рідного краю, боротись за його волю, сприяти відродженню української слави та могутності.

Закінчивши з відзначенням народню школу, Чупринка вступає до київської гімназії, але її великодержавницько - русифікаторський курс викликає в ньому гарячий протест, і він залишає гімназію. Прогалини в своїх знаннях він поповнює самоосвітою, читає багато книжок, студіює Шевченкові твори.

З початком революції 1905 року Чупринка з молодечим запалом бере в ній участь і, виявляючи великі провідницькі здібності, керує підпільною організацією всього Остерського повіту.

Після поразки революції Чупринка опиняється у в'язниці, де пише свої перші вірші. Вийшовши по якомусь часі з в'язниці, оселяється в Києві, бо на рідній Чернігівщині йому як „політично-небезпечному” не дозволили перебувати. Він вірить, що не все ще втрачено, що жадана воля, за яку він боровся, прийде, і таки ми словами висловлює свою рішеність боротися далі:

В мене ж не згасла ще сила могутня,
Хочу боротись ще, хочу я жить!
Кличе і жде мене доля славетня,
Хто ж мене може спинить?

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four
Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,
New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York, N. Y. 10003

ДО УВАГИ НАШИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

У зв'язку з вимогою поштового уряду про обов'язкове зазначення в адресі „ЗПКОД'у” — поштового позначника в цифрах, адміністрація „Вісника” просить передплатників, в адресі яких „ЗПКОД” не вказано, негайно подати його адміністрації і надалі при кожній зміні адреси подавати новий „ЗПКОД”.

Чупринка пише історичну поему „Байда”, в якій оспівує за фолклорними джерелами засновника Запорозької Січі Байду-Вишневецького, його незламність і мужність. У поезії „Рідний край” він зображує поневолену Україну і висловлює тверду віру, що вона, як і колись, буде вільна і щаслива:

Розкішний степ... Убогі села...
 Це ти, мій краю чарівний.
 Мій рідний край такий веселий,
 Мій рідний край такий сумний!

Як часто я в своїх надіях
 З тобою, краю мій, живу,
 Бо вірю я — не тільки в мріях —
 Ти будеш вільний наяву...

У Києві знайомиться Чупринка з молодими українськими письменниками, буває на їх сходинах, вивчає модерну поезію та її західних представників Едгара По, Бодлера, Верлена і, наслідуючи їх, переносить багатства західної поезії на український ґрунт.

Реакція, що наступила після поразки революції, накладає тяжкий відбиток на творчість Чупринки. Він бачить страждання народу, і його поезії сповнюються тихою журбою. Чупринка пише про троянди, чари і смуток ночі, зажурені смереки, тихі кладовища, заглиблюється в народню мітологію, шукає в ніч під Івана Купала чарівну квітку з вогнецівтом, яка за старими переказами має принести щастя. Але він не забуває про долю батьківщини і звертається до інших борців за волю з гарячим закликком не втрачати мужности, не падати в боротьбі, з великим драматизмом змальовує страждання народу, який чекає порятунку:

Тут смерть бенкетує! Тут сили ворожі
 Погублять всі сили твої!
 Тут сумно пов'януть скривавлені рожі,
 Пісень не скінчать солої.

ІЄРАРХІЮ УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВ, УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД, ЗОКРЕМА ЙОГО КРАЩИХ СИНІВ І ДОЧОК, ЩО БОРЮТЬСЯ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ ПРОТИ ЧЕРВОНОЇ МОСКВИ, УКРАЇНСЬКІ ПОЛІТИЧНІ І ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО СТОЯТЬ НА БЕЗКОМПРОМІСОВО САМОСТІЙНИЦЬКИХ ПОЗИЦІЯХ, ЧЛЕНСТВО ООЧСУ І ВСІХ ЧИТАЧІВ „ВІСНИКА”

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ І НОВИМ РОКОМ
 ВІТАЮТЬ

ГОЛОВНА УПРАВА ООЧСУ І РЕДАКЦІЯ „ВІСНИКА”

Не падай, не падай, збери свою силу
 І світоч неси до кінця!...
 Тут б'ються, хоч бачать завчасну могилу,
 Могутні, одважні серця.

З вибухом першої світової війни Чупринка, не бажаючи йти до царського війська і воювати за ненависну справу, переходить на Чернігівщині.

Революція 1917 року і створення самостійності Української держави вносить величезне збудження в життя Чупринки. Він повертається до Києва, розгортає знову літературну діяльність, працює у відновленій „Новій Раді”, „Народній Волі”, „Шляху”, „Літературно-Науковому Віснику”. Поет вітає великий храм визволеної батьківщини і на весь голос співає їй надхненний гімн:

Слава Україні,
 Любій Отчизні
 Слава довіку однині.

Єдність і згода,
 Право й свобода —
 Доля найкраща народу.

З великим запалом малює Чупринка загальне піднесення, всенародню радість з приводу здійснення заповітної мрії:

Моя відновлена країна
 Вітає всіх, вітає всіх,
 Вітає кожну доньку й сина,
 Моя відновлена країна
 Вітає пасянків своїх.

Поет складає радісні пісні, присвячені воскресній Українській Державі, оспівує ентузіазм, піднесення, скрізь бачить народне прагнення працювати над відбудовою рідного краю.

З початком збройних змагань в обороні державної незалежності Чупринка, свідомий того, що його місце в лавах воїнів, вступає добровільцем у 1-ий козацький полк імени гетьмана Богдана Хмельницького.

Д-р Михайло Кушнір

ПІДСТАВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ

(Продовження)

13. Наука і мистецтво

Коли потужним двигуном національної культури є чуттєва традиція, винесена з родинного дому, то рівнож потужним чинником, який накидає освіченому громадянині почування нерозривного зв'язку з батьківщиною, є традиція, що міститься в умовому й духовому доробку народу.

Цей доробок, скапіталізований в українській національній науці, літературі і мистецтві, дозволяє нам з першого погляду охопити багатство і гідність нашої культури. Пізнати їх — це значить перейти в скороченому темпі почерез усі етапи національного розвитку, знаючи, що і коли було dokonane.

Праця і зусилля найліпших в народі одиниць, які своєю думкою, волею і почуванням запліднювали нарід, які проводили його в його поході й освітлювали його шляхи, даючи йому синтезу минулих переживань, або вибігаючи уявою в майбутнє, — не тільки зробили нас спадкоємцями минулого народу, але й дали нам

можливість передбачати його завтра і будувати його відповідно до нашого ідеалу.

Вислідом сучасної праці суспільства є природна, а потім щораз більше свідомо стилізація доробку. Цивілізація стає індивідуальною, прикметною для даної збірноти, коли те, що було в стилі автоматичністю і звичаєм, набере в загальному почуванні рис родимости. Культура, йдучи за цим почуванням, відповідно господарить речевим і моральним доробком, а передусім шляхом виховання надає родимого стилю самій людині, найвищому витворі цивілізації.

Коли всяка індивідуальна творчість є шуканням упредметненого для думки виразу, то збірнота є творцем, який менше або більше свідомо шукає виразу в своєму стилі. Стиль — власність даної цивілізації, і коли він не дозволяє індивідуальному творцеві виломитися з нього, то це значить, що сягає глибоких нашаровань душі. У стилі історична збірнота змагається з індивідуальним генієм на полі творчости. В такому стилі криється те, що називаємо генієм народу, навіть раси.

У вояцькій шинелі, з крісом у руках Чупринка своїм героїзмом і відвагою здобуває собі великий авторитет, загальну пошану і гарячу любов старшин і вояків.

Поет-вояк пристрасно чекає, коли заломиться ворожа навала, коли скінчиться війна і вільна Українська Держава заживе мирним, щасливим життям. „Я так жду, я так хочу весни, що боюсь її не побачити. І якщо вона прийде вже тоді, коли я буду лежати в могилі, то прийди, я прошу тебе, і скажи мені, крикни голосно, що вже царство весни, царство волі і щастя настало навколо!“ — писав Чупринка.

Коли кривава повінь з Півночі заливає Україну, Чупринка лишається в підпіллі, організує повстанські загони і очолює збройне повстання в Броварських лісах під Києвом. У висліді він опиняється в концентраційному таборі під Москвою.

Звільнившись звідти, Чупринка поспішає назад до Києва. То були гарячі дні підготовки нового повстання. Київське підпілля готувалось із зброєю в руках виступити з наближенням до Києва очікуваних із-за кордону військ генерала Тютюнника. Чупринка з головою поринає у визвольну акцію, стаючи членом підпільного Всеукраїнського Центрального Повстанчого

Комітету. Заарештований за цю діяльність, він дістає вирок смерті і гине 28 серпня 1921 року, свідомий того, що вмирає за Україну.

В історію української літератури Чупринка ввійшов як новатор поетичної форми, що переносив на український ґрунт досягнення модерної віршової культури Заходу, збагачуючи українську поетичну скарбницю. „В його поетичних творах музика слова, легкість ритмічної будови і багатство рим доходять до вершка технічних досягнень“, — писав про Чупринку відомий літературознавець, недавно померлий проф. Володимир Радзикович.

Змістом своїх поезій, особливо з часу визвольних змагань, їх високим патріотичним звучанням Чупринка запаливав на боротьбу тисячі української молоді.

Поезії Чупринки дуже любив і високо цинив його завзятість у боротьбі головний командир УПА, генерал Роман Шухевич, який, як своє приbrane прізвище, взяв прізвище Чупринки, поета-вояка, що за волю України без жалю віддав своє молоде життя.

Поет — співець волі рідного краю і вояк-борець за здійснення тієї жаданої волі, Чупринка залишив по собі вдячну пам'ять в українському народі.

Коли візьмемо до уваги, що збірнота, таким шляхом психізована, стає відрубною особовістю вже з самого почування своєї родимости, то зрозуміємо, що народження Нації є вислідом культури, яка стилізує збірноту аж до голосу крові. Нація постає, коли почування родимої і успадкованої своєрідности стає чинником, що гармонізує в цьому дусі всі інші почування та заходи цивілізаційної господарки і вводить до стилю глибокий біологічний мотив — журбу за долю створеної цілоти в майбутніх поколіннях. Коли всі інші складники матеріальної і сучасної господарки могли бути раціоналізовані з усією практичністю, то в цьому огляді культура духа мусіла ввести до психіки збірноти чинник високодраматичний — думку про долю покоління, які не могли б уже жити в іншому цивілізаційному укладі. Цей стан збірного життя в народі є найповнішою психізацією і стилізацією середовища, бо вводить це середовище на шлях історичного плянування і вивінує збірну особовість усіми духовими дарами, даними одиниці, що змагає до життя вічного.

Ми всі живемо для завтрашнього дня. Для завтрашнього дня жили також попередні покоління. Їх теперішність була тим самим, чим є наша теперішність: хвилину, що відпливає з години на годину і ніколи не повертає.

Сліди цієї хвилі на побережжі нашого сьогоднішнього дня видні. Кожний її вплив залишив нам по собі плодотворний намул. Ми виростили на цьому намулі. Так само виростуть майбутні покоління на тому, що ми їм залишимо, як слід нашого проминального на українській землі існування. В наших почуваннях, думках і змаганнях ми залежимо від наших предків, і так само від нас залежатимуть наші наслідники. Ми для них живемо і працюємо. Їм ми пробиваємо шлях до кращого і вищого життя. Їм ми переказуємо увесь здобутий нами досвід, так само в матеріальній ділянці, як і в умовій та духовій ділянці.

Правда, краса, добро, мрія про щастя не починаються від нас. Їх шукали, прагнули і тужили за ними попередні покоління, а шукати, прагнути їх і тужити за ними будуть так само майбутні покоління.

Отже, оманом є поступ, який цю взаємну залежність поколінь негус, якому видається, що, бажаючи творити майбутність, треба відкинути минуле, зрвати з ним і визволитися з-під його пригноблюючого почування.

„Геть з баястом минулого!“ — вигукують всякого роду „футуристи“. Геть з історією, з музеями, сповненими старого дрантя, з бібліотеками, де плісніють нікому вже непотрібні книжки, з релігією, що оповідає казки дорослим дітям, із суспільним устроєм, спертим на перегилому й пережитому фундаменті родини і т. д. „Новий світ“ мусить скинути з себе шкаралупу, що наросла на ньому впродовж віків, мусить стати голий і „випуканий у стиковім намулі“ в обличчі завтра.

Це — пусті фрази. Бо „баяст минулого“ потрібний кожному народові, щоб втримувати історичну рівновагу, так само, як баястовий тягар потрібний повітряним кораблям.

Інакше перша ж буря перекине народ, знищить державу і суспільство, що в остаточному наслідку, замість поступу, дасть реакцію і назадництво. Так сталося з Росією, яка конає в судорогах найбільш „поступової“ і найбільш сліпої большевицької „революції“.

Тим часом справжній поступ, той, який веде світ вперед, не пориває з минулим і не є шаленим скоком у завтра із заплещеними очима. Справжній поступ черпає з минулого, бо тільки звідти можна черпати вказівки і той досвід, які допомагають передбачати майбутнє, відгадувати ті творчі процеси, які повинні робити кожне завтра народу досконалішим від його вчора.

Отже, борцем за поступ не є той, хто бурить минуле, хто пристрасно проти нього виступає і вказує темним масам нереальні образи завтрашнього дня, а той, хто найточніше і найреальніше цей день передбачає і підготовляє сучасність до його прийняття, хто виходить майбутньому назустріч не з чорним прапором анархії, а з творчим, любов'ю пронизаним словом „станься!“, з чиним, прикросним до наміру, і з почуттям відповідальности за цей чин.

А хто ж може ясно бачити „завтра“ народу, коли не знає його „вчора“, коли не проглянув до глибини духа народу, що є мотором його чинів, не пізнав усіх творчих і розкладових, розгонових і гальмуючих сил, які нарід упродовж віків, залежно від обставин, із себе вилонив і які є викладником його внутрішнього змісту, отже, істотою його буття і призначення?

Найширшим охопленням народу є поняття національної цивілізації, якій людська душа завдячує свій розвиток. Чим була б людина без тієї психічної надбудови, яку дає їй мова і ритм середовища?

Чим більше свідомий зв'язок людей з тією цивілізацією, тим більший її розрост. Це — неправда, що нібито існує безпанська, інтернаціональна психіка. Кожний мусить мати в собі духову кров з тієї чи іншої цивілізації.

Цивілізований світ належить до окресленої історичної системи. Дух людства проявляється своєрідними цивілізаціями, що, як тіла в космосі, достосовуються одне до одного і творять свою планетарну систему. До історії переходять тіла національно зорганізовані, тіла матеріальні і духові водночас, що мають свої міжнародні орбіти, свої закони народжень, розвитку, свої закони внутрішнього тяжіння, променювання і т. д. Що є їх силою, яка організує їх у відрубне тіло? Взаємне тяжіння інстинктів видобування з хаосу національних вірувань, свідомість, що виявляється рішенням національного духа: ми є. Сила історичної волі, що починається в інстинктах, а потім ведеться інтелігенцією, гартується боротьбою за існування, утриваюється здобутками культури, отже чинним чисто психічним, — є вирішальним чинником у справі існування народу.

З помітною цих сил виявився дух народу в історії, передусім в історії культури.

Найвищий вираз тієї культури — наука і мистецтво — є дзеркалом, у якому дух народу відбивається в своєму цілообразі.

Там треба шукати його знаменні, засадничі риси, що

творять індивідуальність і відокремлюють його з-посеред інших народів. Там творчі сили народу знайшли найповніший вираз, виявились найбільш свобідно і незалежно. Там, врешті, можемо пізнати ту атмосферу, в якій живляться інстинкти і біологічні сили української людини, або радше все те, що становить психічну і моральну расу тієї людини, її стиль.

Цього стилю не можна імпровізувати наново з кожною хвилиною нової літературної моди, накиненої нам міжнародним байстроцтвом. Стиль народу витворюється у довгому ланцюгу поколінь, а моделем цього стилю є сама дідична людина. Саме на цьому засновується постулат родимости, щоб в одиниці був збережений традиціоналізм, який вона приносить із собою на світ у своєму стилі, в своїй органічній пам'яті про давні переживання, в своїй тузі, що ідеалізує минуле.

Нарід є психічним буттям, і цю свою психіку черпає він з одиниці. Нарід, отже, не може бути збудований інакше, як тільки на основі взору одиничної психіки, біологічно устійненої. Нарід живе так само традиціями і проєкціує своє майбутнє на основі ідеалів, що зродились у тузі за кращою майбутністю, в тузі, що в критичний момент бере на себе думкову постать місяничного характеру.

Кладу наголос на психологію інстинктів, бо вони як стихійні сили народу становлять фундаментальну частину його устрою.

Крізь духовий світ одиниці і народу проходить магістральна лінія. А ця головна автострада духа сполучає метафізичні бігуни світу: Початку і Кінця. Людина із своєю теперішністю — це транзитний терен для тих процесів життя, які започаткував Бог, даючи їх світові до виконання, з метою майбутнього життя. Це пряма лінія між минулим і майбутністю. У психіці живучих цей напрям наданий від пам'яті того, що вже пережите.

Сучасна людина є транзитно-вантажною точкою між минулим і майбутністю. Життєва енергія переладовує досвід віків, схований в органічній пам'яті людини, на чуття цікавості, що веде її психіку в майбутнє. Оце змагання вперед, що сягає у майбутні покоління, становить продовження лінії, яку людина принесла в собі, в пам'яті. На тій науці віків вона моделює своє майбутнє, звідти несе з собою зарис ідеалів життя. В певному значенні можна застосувати тут тезу: „ніль ест ін інтеллекту квод нон фуеріт ін сенсу”, з тим, однак, застереженням, що йдеться не тільки про інтелект, але й про цілість духового життя, бо тут входять у гру і воля, і почування.

Ми не охоплювали б світу любов'ю, коли б тієї любови не принесли з собою „ін сенсу”. Що нам хочеться започаткувати нове життя в інтересі майбутніх поколінь, що так любимо життя, що всіма чинниками душі намагаємося скріпити енергію життя — це все завдячуємо любовній чуттєвості, виплеканій у підсвідомому стані, в отих сповнених туги спогадах пережитого добра. Любов скріпляється тим, що пам'ятає тільки добро. Коли б пам'ять громадила некорисні пережи-

вання, температура психічної енергії впала б до ступня морозу, і не було б життя.

Те, що називаю загальною пам'яттю, є підставою душі. Тому говорю про температуру стану підсвідомости, бо там є осідок чуттєвості, не тільки життєвого чуття, там окреслюється людина зі своїми тенденціями, талантами і характером. З тих засобів пізнана свідомість пряде думку, якою людина керується в житті, саме звідти черпаючи почуття ідеалу, до якого змагатиме, бо звідти вестиме її Любов, окрилена Вірою і Надією.

Згідно з тією лінією укладається життя додатньо, зарівно одиниці, як і будованій одиницею психіці народу. Це — провідна лінія, що дозволяє орієнтуватися передусім у тому, якою важливою річчю у вихованні є дбання про чистоту інстинктів, втяганих у гру свідомого життя, отже як глибоко треба сягати в душу одиниці і народу, щоб не загубити тієї магістралі.

Досліджуючи науку і мистецтво з національного становища, шукаємо, отже, в них не того, що їх лучить і уподібнює до науки і мистецтва інших народів, але того, що становить їх власне обличчя, що дає нам пізнати не загальнолюдську правду й ідеал, але правду й ідеал українського народу.

Національні риси науки і мистецтва такі маркантні, такі виразні й незатерті, що твердження про їх міжнародність не витримує критики.

Міжнародними є: пошта, телеграф, спальні вагони, але ніколи наука і мистецтво.

Найближчим суспільним середовищем одиниці є національне середовище; воно зформувало одиницю і так її з собою зв'язало, що творчість одиниці, зокрема та, що ангажує всю її психіку разом із чуттєвою системою, як мистецька творчість, стає попросту справою цього середовища, переломаного індивідуальністю мистця. Мистець є власністю цього середовища, що тут говорити — раси!

Немає безнаціональної, міжнародної психіки, безнаціонального, міжнародного мистецтва чи літератури. Кожний відрух людської душі є моментом історії того народу, в якому ця душа була сотворена. Нації є єдиними органами історичного діяння, і чисто людська, міжнародна площина культурної інтелігенції є оманною. Європа, людство не порожні слова, але діяти в них і для них можна тільки через свій нарід. Нації — це збірники готової вже історичної сили; применшення коїсь з них є загальною втратою; справі людства служимо, отже, скріплюючи силу власного народу, розвиваючи в ньому переможний, поступовий, гордий тип людини. Поступ в кожному народі твориться місцевим, самостійним зусиллям. Поступова міжнародня мисль є „оперовою” оманною.

Людина — міра речей, здійснюваних цивілізацією. Людина — осередок, джерело і точка, до якої тяжить усе в цивілізації. А про цивілізацію не можна думати в однині: цивілізацій є стільки, скільки є творчих національних суспільств. Вони носять імена народів, а зміст мають своєрідний з нації, яка творить. Немає людини з генеральною психікою „людства”, є репре-

зентанти національної психіки з печаттю своєї цивілізації. Цю печать можна затерти, можна споживати овочі цивілізації в чужих вогнищах. Споживання може бути міжнародне, але треба десь народитися, виховати і звідкілясь взяти душу. Міжнародний ідеал цивілізації-готелю має в собі щось з комівояжерського або кельнерського і умово і морально. Ідея „деревя” взагалі нездійсненна; треба задовольнитись сосною, смерекою, дубом, ялівцем.

Гатунок у світі духа продукується таким способом, що нарід створює мозольно великий апарат цивілізації, який обіймає всі прояви і потреби життя, апарат, в якому все органічно пов'язане, бо є самим життям. Одиниця є співтворцем цивілізації і її викладником. Без цього апарату, де одним із засадничих волокон є рідна мова, цивілізованої людини не можна уявити.

Там, у своєму великому середовищі, людина здобуває культуру і серця і думки, там джерело турботи її історичних програм. Коли там якась ідея не має життєвого застосування, то тієї ідеї немає взагалі.

Ідея є вислідом переживання певних психічних тенденцій, а родиться вона тоді, коли санкціонована всіма силами душі, зарівно інтелектуальними, як і емоціональними та естетичними, коли є пережита, одним словом, органічно і піднесена до духової вартості людини. Це — можна сказати — вища ранга думки, це не опінія, естетична примха, неокреслений хвилиний гін, але моральна або релігійна вартість. Отож, продукування таких ідейних вартостей без повних психічних переживань неможливе. А повноту переживань одиниця може досягнути тільки завдяки своєму втіленню — чи вдуховленню — в апарат своєї рідної, родимої цивілізації. Ідея є цивілізаційною функцією середовища, що dokonується в одиниці.

Коли б ідея була тільки плодом інтелектуального думання, ніхто не віддавав би за неї життя. За ідею йде людина на життя і смерть. Ідеї Батьківщини, як найвищій вартості, не можна протиставити в характері ідеалу — замислу морального устосунковання до людства взагалі — в бігу міжнародних переживань. Такому замислові бракуватиме засадничих психічних умовин, він не буде ніколи пережитий емоціонально. Про любов до Батьківщини не дискутуємо, вона є попросту фактом. З ідеєю Батьківщини люди родяться, а щоб світити ідеєю міжнародности, одиниця мусить бути спеціально наладовувана, так, як наладовується електричну лампочку батареєю. Немає там світла без потиснення пальцем іззовні.

Кожний нарід має свою власну філософію, на свій спосіб окреслює стосунки людини до Бога і Природи, на свій спосіб розуміє життя і його цілі, на свій спосіб творить і здійснює свої власні ідеали.

Бо між народами виникають інтелектуальні і психологічні різниці, які ніщо не вигладить і не вирівняє. Вони зарисувалися від віків і перетривали віки. Знав про це Цезар, характеризуючи галлійців, знав Тацит, пишучи про германців. Ніщо від тих часів не змінилось. Умові й духові відрубності залишилися відрубностями.

Тому теж європейська наука, не зважаючи на те, що її засадничі цілі всюди однакові, що правда, яка є її ідеалом, тільки одна, — ніколи не перестає ділитися на науку: французьку, англійську, німецьку, українську і т. д.

Національність завжди відіб'є на ній свою печать, бо, наприклад, німецький учений ніколи не матиме синтетичних здібностей і латинської ясности француза, а французький учений не матиме німецької впертої терпеливості і витривалості у змаганні до цілі.

Ще виразніше це виявляється в мистецтві, де дух кожного народу найповніше розгортає свої крила і найсвідоміше змагає до здійснення власного ідеалу краси.

Тому велике мистецтво є завжди національним мистецтвом.

Там, де кінчиться залежність і наслідування, а починається дозріла, самостійна творчість народу, дух народу визволяється і говорить із вогнених кущів: „Я є, який є.”

Наскрізь національним, як поет, був Тарас Шевченко, і наскрізь національною залишиться назавжди його поезія. Жаден інший нарід не зможе відчувати ані всієї краси, ані всієї трагічної грози та чуттєвого напняття його поезії. Його поеми: „Сон”, „Кавказ”, „Посланіє” чи його ліричні поезії „Думки” — може вповні відчувати тільки українець.

Подібно національною є музика Миколи Лисенка, Кирила Стеценка, Миколи Леонтовича, Станіслава Людкевича, кожна мелодія яких близько і нерозривно пов'язана з українським серцем. Вона може причарувати чужих, але завжди буде для них чимсь екзотичним. Її відчує і зрозуміє тільки українець, бо вона проніже і потрясе кожную клітину його української душі.

Національним є також наше велике малярство. Не заступлять нам Тараса Шевченка, К. Трутовського, С. Васильківського, М. Пимоненка, Ф. Красицького, І. Труша, О. Сластьона, М. Самокиші, Г. Нарбута, Мих. Войчука, Петра Холодного старшого, О. Новаківського, М. Вутовича — чужі майстри, багатократно більші від них, могутніші в кольориті і в жесті, в рисунку і в композиції, але не такі близькі нам, не так безпосередньо з нами зв'язані, як саме вони.

На чому ж ця безпосередність зв'язку мистця з народом засновується? Що становить її істоту?

Це ніщо інше, як те, що вони з нами із одного пня, що однаково з нами відчують і думають, що спільні наші укохання.

Ми є з них і в них, а вони є з нас і в нас. Вони є виразниками того, що ми виразити не вміємо, вони даром свого мистецького бачення бачать те, що ми не бачимо, вони надають форми нашим ідеалам і форми імлі нашої туги.

У творах наших мистців віднаходимо себе, свою душу, і тому ці твори становлять той чудесний зв'язок між нами. Вони — скарбниця тих ідей, якими живе нарід, які переходять з покоління в покоління і до яких кожне покоління докидає свій вклад.

Там знайшли свій вираз усі риси нашого духового

обличчя, свій звук усі тони наших почувань, свою барву, всі пристрасті народу. Там пізнаємо себе у найрізноманітніших відмінах, в минулому і в сучасності, в індивідуальному і збірному житті, в радості і смутку, в правді і в маренні, в повазі великого чину і в усміхненій карикатурі сірого життя.

„Арс льонга, віта бревіс ест” (Мистецтво настільки велике, що на оволодіння ним не вистачить життя). Мистецтво віддзеркалює в собі не життя одного покоління, не побіжне його обличчя, але безперервно триває в часі життя народу, форму його духа.

І тому не можна пізнати народу без його мистецтва.

Мистецька творчість, найбільше індивідуальна з усіх виявів національного життя, є стигмою, на основі якої завжди можна відрізнити нарід від народу.

Однаково можуть бути виконані машини, що походять з американських, англійських чи німецьких фабрик; однаково будуть виточені їх колеса, відшліфовані толоки і циліндри; вони однаково будуть працювати з силою стількох і стількох парових коней, і тільки фабрична марка свідчитиме про їх походження.

Які ж, однак, різниці, глибокі і відразу вхопі, існують поміж мистецтвом одного і другого народу?

Хто утотожить російського автора з французьким, англійського з українським, скандинавського з італійським? І хто не уявить собі, яким дивоглядом і якою помилкою було б, коли б нашими національними поетами були не Шевченко, Леся Українка чи Іван Франко, а Гете і Байрон?

Це саме з музикою, з малярством і різьбою. Не є випадковими явищами Ветговен і Моцарт у своїх національних середовищах, а М. Лисенко, Б. Лятошинський або Л. Ревуцький в Україні. Не є випадковими явищами Роден і Майоль у Франції, і Гаврилко та Черешньовський в Україні.

На цій підставі можна устійнити, що мистецька творчість викреслює між народами кордони часто куди маркантніші й виразніші, а передусім триваліші, ніж змінливі і проминальні політичні кордони.

Мистецтво, яке не може знайти виразу, що був би матеріалом особистих, а водночас і збірних, національних переживань — шукає шляхів до самітньої людини або до маси. В першому випадку воно є досвідом таким приватним, що втрачає можливість висказування всякої людської і національної репрезентативності і стає парнасівською капличкою, а в другому випадку воно апелює до збірноти таким способом, що не доходить до глибини особистих мотивацій і стає пропагандою або агітацією. В обох випадках втрачає свою великість. Ця великість може бути правдиво визнана і пережита тільки в національному середовищі, в якому проблема одиниці і збірноти розв'язана у формі творчого зіспоння.

В нашому житті під двома займанщинами ми жили під впливом трьох культур: російської, німецької і польської. Два перші, сперті на зорганізовані і потужні держави, мали силу, якої ми були позбавлені. Всі три розпоряджали, в обсязі ширення своїх впливів, від-

даною на їх послугу винародовлюючою школою і славилися своєю багатою літературою та мистецтвом.

Але що виявилось? Українська творчість цим впливам не підпадала, але зберегла своє національне обличчя.

Наймогутніші російські творці, Достоевський і Толстой, не заважили на українській творчості, може тільки тлінним слідом записалися на творчості Винниченка. І навпаки, впливи українські в літературі російській очевидні, згадати б тільки творчість Гоголя. А вже російське образотворче мистецтво стоїть під всемогутнім впливом України, доказом чого є творчість таких визначних малярів, як Степан Зоруцький, Іван Маховський, Ігнатій Полонський, Василь Пузоровський, Іван Рефузинський, Іван Ондальський, А. Животкевич, Антін Гомнадський, а передусім Л. Лосенко, Дмитро Левицький і Володимир Боровиковський, Ілля Рєпін, Іван Айвазовський.

Про впливи німецького й польського мистецтва не приходиться навіть говорити. В літературі ці впливи жадні. В плястичному мистецтві впливи ті були більші, але проминального характеру.

Українське малярство стояло впродовж деякого часу під знаком мюнхенської школи, але як же скоро визволилося з-під її панування і до яких дійшло вислідів на власних шляхах, даючи нам цілу плеяду малярів, які в барві і формі виразили український дух у його найвищій постаті, вільній від чужих впливів. Олександр Мурашко, Сергій Васильківський, Микола Самокиша, Микола Бурачек, Олександр Новаківський, Василь і Федір Кричевські, Іван Труш, Михайло Бойчук, Петро Холодний (старший)...

І чи вичисляти ще далі?

А в українській графіці — одна тільки творчість, Юрія Нарбута чого варт!

А українська музика? Чи маючи за собою Миколу Лисенка, М. Леонтовича, С. Людкевича — може вона „інтернаціоналізуватися” ваґнеризмом чи скрябінізмом? Творчість українських молодих музик не дає підстав до побоювання.

Очевидно, що „мистецькі кордони” незалежної України можуть тільки скріпитися і поширитися. Вони не зникнуть і ніколи не поменшаться.

Гарантом їх тривалості є тривалість і відрубність українського національного духа.

Мистецтво, як виразник цього духа, є так само незнищенне, як незнищеним є нарід. І тому воно не є брехнею, ані люксусом, з якого широкі народні шари не мають жадної користі, як це проголошував Толстой, але воно є функцією національного життя, необхідною для народу так само, як інші функції.

Його виховно-національне значення є велетенське. Приклад Греції в періоді Перикла, Фіренце в епосі Медічі і Риму часів Юлія II дуже вимовний.

Інша річ, що трагедією багатьох сучасних народів, а особливо українського, є факт, що, при низькому рівні загальної освіти, багатомільйонові маси стоять поза можливістю зрозуміння великого значення науки, літератури і мистецтва. Не користають із спочиваючих

Богдан Коринт

ЗАПЛУТАНА ПРОБЛЕМА НАТО

Не годиться повторювати низькопробні міркування треторядної преси, нібито де Голль мститься на Америці за „образи”, яких він зазнав від Рузвелта під час і після другої світової війни. Державний муж керується в своїх діях не почуваннями, а політичною рацією своєї батьківщини. Не маючи довір'я до заяв Вашингтону в справі оборони Європи в разі агресії Москви, де Голль розбудовує свою власну атомову силу, бо лише вона є для нього реальним чинником, який може відстрашити агресорів. Врешті, це є цілком логічним, що Америка дбає передусім про свої інтереси в Азії, міркуючи, що перемога комуністів у В'єтнамі означала б початок здобуття ними всього азійського суходолу. У такій ситуації ледве чи Америка відповіла б на замасковану агресію москалів негайним атомовим наступом, бо це викликало б атомову реакцію Москви.

Справи не такі прості. Здавалося б, американці стараються усунути небезпеку для Європи збоку Москви не тільки „коекзистенцією”, але й тіснішим політичним та господарським пов'язанням з Москвою. А рівночасно відповідальні політики ЗДА поважно трактують потягнення де Голля у зв'язку з НАТО, розуміючи, що керується він при цьому передусім інтересами безпеки Франції, її майбутністю і позицією в сучасних важких політичних умовах.

Поза тим де Голль намагається перетворити Європу, щоб під господарським і під політичним оглядом була вона незалежною. І тут постають розбіжності у справі її „об'єднання”. Усі дотеперішні об'єднувачі бажали бачити Європу як одну державу, складові частини якої

в них скарбів, не черпають звідти поживи для себе. Між ними і рештою народу немає, отже, того зв'язку, який витворює в культурних верствах однакове відчуження правди і краси.

Витворення цього зв'язку, не менше могутнього, як усе інше, що зв'язує поміж собою, як земляків, становить одне з найважливіших завдань народної освіти. Щойно тоді, коли це досягнемо, національна українська культура дістане, замість давнього інтелігентського, сучасний національний фундамент, що дозволить їй саме тоді охопити й наситити цілий нарід.

зрелися своїх суверенних прав на користь цього утопічного об'єднання.

Де Голль вважає, що Європу можна об'єднати тільки на базі життєвої сили держав — не через зречення суверенних національних прав, а через їх скріплення, зокрема скріплення національної і політичної свідомості їх населення. В цьому й полягає — пише американський професор Кіссінґер у своїй книжці „Клопітливий союз”, — суть розбіжності між американським і французьким, чи європейським способом думання. Інакше кажучи, американці воліли б бачити європейські держави слухняними союзниками, а не партнерами у міжнародній політиці і у війні.

Доказом цього для де Голля були деякі політичні дії Вашингтону, доконані без порозуміння з європейськими союзниками. Ситуація загострилася, коли Німеччина і Франція почали підозрівати, що Вашингтон хоче порозумітися з Москвою і підготовляє для Європи нову Ялту, а Вашингтон побачив, що європейські держави починають вести незалежну політику.

І коли врешті різні проєкти, зв'язані з атомовою зброєю для Європи, не вдалося узгодити, а віра європейських держав у „масивну і негайну” реакцію Америки в разі агресії Москви згасала, де Голль, вже продукуючи власну атомову зброю, вирішив виступити з НАТО. Заважило тут і слушне міркування, що большевики, маючи на поготівлі вже сьогодні 165 панцерних дивізій і не сподіваючись атомового спротиву, не заважають виступити проти держав НАТО, сили яких нараховують лише кільканадцять дивізій. Тож большевики, ставши в обличчі Франції, озброєної атомовими бомбами, мусять добре подумати, чи оплатиться їм замінити Ленінград за Бордо або Москву за Париж.

Зате Франція, виступивши з НАТО, втрачає всю її альярмову систему, яка дозволила б їй негайно підготувати свою протилетунську артилерію, ракети тощо в разі несподіваного наступу большевиків. Також французьке суперсонічне летунство не має тепер можливості маневрувати, бо мусять оперувати тільки над те-

риторією Франції, яка замала для модерних літаків.

Найбільш, однак, трагічним є розбіжності стратегічних плянів та принципів між Америкою, Францією і ще деякими європейськими державами в той час, коли всі вони мають ту саму мету: оборону вільного світу.

А проте, останні події вказують на те, що розбіжності у мілітарній ділянці між Америкою і Європою починають звужуватись і наступає зближення між обома оборонними концепціями. Тут треба пригадати розвиток стратегічних задумів, зв'язаних з організацією НАТО.

Початок НАТО сягає 1948 року, коли большевики одним ударом зліквідували празький уряд і обернули Чехо-Словаччину на свого сателіта. Після того прийшла блокада Берліну. Європейські держави, які звернули були всю свою увагу на господарську відбудову, стали перед загрозою дальших агресій Москви. Така ситуація вимагала негайного військового договору, який і оформлено як організацію НАТО у квітні 1949 року. До цієї організації ввійшли ЗДА, Канада, Ісландія, Норвегія, Британія, Данія, Голландія, Бельгія, Люксембург, Франція, Італія і Португалія. 1952-го року приступили до НАТО Греція і Туреччина, а 1955 року Західна Німеччина.

Стратегія НАТО скоплювалась у принцип „щита і меча”. Щитом були конвенціональні війська європейських союзників, а мечем — атомовою зброєю ЗДА, яка, хоч була включена до сил НАТО, стояла виключно під американським командуванням.

Але принцип „щита і меча” довго не затривався. Вже 1949 року Москва випробовує свою першу атомову бомбу, а 1953 року випускає в космос першого сателіта. Занепокоєння зросло в 1950 році, коли американці відмовилися застосувати атомову зброю в Кореї чи в червоному Китаю, хоч агресія комунізму була очевидною. Усунення МекАртура викликало кризу в НАТО, бо його члени вирішили, що також і на випадок агресії в Європі „меч” не буде діяти. У поодиноких державах Європи це зродило думку про konieczність мати власну атомову зброю. Першою досягає в цьому успіху Британія, а через декілька років після неї Франція.

Державний секретар ЗДА Фостер Даллес

створить концепцію „негайної і масивної відповіді”. Це було в тих роках, коли Америка мала нуклеарну перевагу над ССРС, і це вповні забезпечувало Європу, не зважаючи на потужні наземні війська Москви. Через три роки Москва в розбудові нуклеарної зброї перевищила Америку. А проте, концепція Даллеса відстрашувала Москву від прямої агресії на Європу. Тоді московські стратеги опрацьовують теорію локальних, або в московській термінології „визвольних” воєн, в яких з огляду на обмежену територію і малі цілі застосування атомової зброї стає недоцільним.

В такій ситуації почалися „розмови” на тему заборони застосовувати атомову зброю у війнах. Тому, що ні держави НАТО, ні держави-члени Варшавського пакту не мали власної атомової зброї, а користуватися нею могли тільки теоретично, одні за згодою ЗДА, а другі — ССРС, розмови могли вестися тільки між цими двома потугами.

Посилене зброєння ССРС і ЗДА, врешті насичення атомовою зброєю довело до стану так званої „рівноваги терору”. Негайна атомовою війна могла б, як стверджує американська статистика, спричинити неймовірно великі втрати у людях зараз же по першому атомовому ударі. Такий ризик для Америки недоцільний, коли агресія ворога не відноситься безпосередньо до її території і не заторкує її вітальних сил. Маючи на увазі ці і інші аргументи, МекНамара опрацьовує стратегічну доктрину „ступеневої відповіді”, що залежатиме від обширу агресії і від того, чи противник застосує атомову зброю.

І тут знову почалися розбіжності між ЗДА і їхніми союзниками. Яка агресія і де зачіпає вітальні сили Америки? Чи напад на будь-яку європейську державу стане причиною для ЗДА відповісти атомовою зброєю? Чи вітальні сили американської держави будуть більше загрожені в разі агресії в Азії, Африці чи Південній Америці? А як з Європою?

Деякі мілітарні експерти вважають, що Європа може значити для ЗДА не більше як тактична зона, один із фронтів у третій світовій війні, в той час, коли для Європи напад на одну з європейських держав був би питанням існування. Хоч у 5-ій точці договору НАТО сказано, що в обороні одного члена цієї організації

I. Боднарук

НЕ ВИНИЩУЙМО СЕБЕ!

Сім'я щаслива тоді, коли всі її члени вдоволені з того, що роблять кожне окремо й усі разом. У такій сім'ї дружина пам'ятає, що чоловік належить не тільки своїй родині, але має також громадські обов'язки, і тому не відтягує його від суспільної праці. В сім'ї не може бути щастя, коли немає правдивої любови, яка допомагає поборювати всякі перешкоди й труднощі. Людина, яка дійсно кохає, коли одружиться, не думає про те, що зможе дати їй друга сторона, але радше застановляється над тим, як вона може її ущасливити.

Через півстоліття після того, як Генрі Форд став багатим і з допомогою своєї жінки винайшов машину, запитали його, чим він хотів би бути, коли вдруге прийде на світ (він вірив у мандрівку душ). Форд сказав: „Мені це все одно, якщо я тільки буду знову з моєю дружи-

мають виступити всі члени, можна сумніватись, чи ЗДА почнуть атомову війну у випадку, коли б советська потуга обернулася проти Туреччини. Це ж бо страшна відповідальність розпочати атомову війну. В Європі у зв'язку з такими міркуваннями визріла думка, що краще було б, якби кожний член НАТО мав власну атомову зброю, щоб „меч” належав усім загроженим, а не залежав тільки від рішення ЗДА. Щоб були рівні права і рівні обов'язки.

1962-го року, коли американці відкрили на Кубі ракети і атомові бомби советського виробу, постава президента Кеннеді викликала серед європейських держав, членів НАТО, дуже мінорні настрої, бо ж Москва вже задовго перед тим скерувала на Європу атомові бомби у ракетах такого самого типу, що на Кубі. Яка була реакція Америки? Ніяка.

Європа має для Америки другорядне значення, — до такого висновку прийшли не тільки де Голль, але й Аденауер. Так думають й інші держави НАТО.

Події, які відносяться до європейського суходолу, змінюються на наших очах. Невідомо, в якому напрямі піде дальший їх розвиток, проте мусимо уважно слідкувати за кожною подією, бо від них може залежати і доля України.

Він до кінця життя називав її „віруючою”, бо коли інші насміхалися з нього, вона вірила, що його машина таки буде працювати. Кожний чоловік потребує своєї „віруючої” жінки, яка була б з ним тоді, коли зовнішні обставини проти нього. Любов це не лише секс, це передусім щире, глибоке почуття, яке має довести до одруження і дати обидвом подругам щастя та здорове підложжя для заснування сім'ї.

Правдиве щастя може дати українцеві тільки одруження із членом рідного народу. Не дадуть його мішані подружжя, бо в них завжди котрась сторона мусить зректися своїх національних переконань і духових цінностей. Задивлені в майбутнє, не бачимо того, що під самим нашим носом життя підмиває нам ґрунт під ногами через відхід від нас багатьох одиниць наслідком мішаних подруж.

Багато є причин мішаних подруж, але чи не найважливішою є комплекс меншовартости й примхуватість наших хлопців та дівчат. Одним і другим здається, що все, що чуже, краще. Нерідко нашим дівчатам подобаються чужинці тому, що вони спритніші, але тільки в притаманній їм нагальності, а наших хлопців не перевищують інтелектуально і морально. Наші ж хлопці шукають собі часто пари серед чужинок, бо для них українки не цікаві, не вміють подібатися тощо.

Не меншою причиною мішаних подруж є матеріалізм, який опановує нашу молодь. Нагі дівчата часто виходять за чужинців з матеріалістичних мотивів, бо їм імponує майно і становище. На виправдання деяких наших дівчат треба ствердити факт, що більше дівчат, ніж хлопців, кінчає високі школи, а такі дівчата, нерідко з титулами, не можуть собі знайти відповідної пари серед своїх, і виходять за чужинців, щоб не залишитися старими дівами.

Щасливі зукраїнцeni мішані подружжя належать до рідких виїнтяків. Щоденне життя показує, що українці й українки в мішаних подружжях майже завжди винародовлюються. Виїнтяки тільки потверджують загальне правило. Ми могли б погодитися тільки на такі мішані подружжя, в яких неукраїнська сторона

без спротиву приймає нашу мову, віру і звичаї. Тільки такі мішані подружжя можуть принести користь нашій громаді. „Українська Думка” з 6 листопада 1958 р. подала підсумки анкети для чужинних подруж українців в Англії. Анкета показала, що чужинки щасливі з українцями.

Мішані подружжя улегшують часто самі батьки, бо заскоро або без ніякого спротиву дозволяють дітям шукати собі пари серед чужих.

Та не досить засуджувати мішані подружжя. Треба на них і якогось ліку. Передусім батьки мусять в дитині змалку виплекати переконання, що одруження з чужинцем це національний злочин. Запобігати одруженню з чужинцем треба ще тоді, коли дитина в колісці, в самих основах, на яких будуємо сім'ю. Л. Храплива у статті „Не досить їх оплакувати” („Америка”) пише: „Коли дитина змалку росте переживанням українських вартостей, коли бачить своє майбутнє як творче продовження нашої історичної спадщини — ніколи не забачає друга, з яким не могла б прямувати до цієї ж мети”. А далі читаємо там же: „Доволі ясирів ішло впродовж віків на всі сторони світу, забираючи найвидатніші одиниці нашого народу. Але дивитись бездільно, як на вільній землі діти пропадають для нас з власної волі — це непростенний проступок. І до нього ми не сміємо допукати!”

Виховуючи дитину в національному дусі, батьки мусять розбуджувати в неї гордість із національної приналежності до українського народу. А коли син і дочка дійдуть до дозрілого віку, тямущі батьки мусять подбати, щоб діти вчилися у своєму середовищі і тільки в тому середовищі шукали собі приятелів життя. Мішані подружжя це наше національне нещастя, тому багато уваги повинні їм приділяти всі наші часописи, установи й організації. Треба повести роз'яснювальну роботу в пресі, в товариствах і організаціях, щоб загострити чуйність батьків, щоб батьки мали це на увазі тоді, коли їх дитина має 15-16 років, а не перед самим одруженням із чужинцем, бо тоді вже запізно. Про це повинні теж пам'ятати виховники в молодечих організаціях. Вдячне поле праці можуть тут знайти жіночі організації. Слід створити бюро подружних посередників, до яких

входили б лікарі, психіатри, виховники й представники молодечих організацій.

Жиди споконвіку мають своїх посередників в одруженні, т. зв. шадженів. Тим шадженам у великій мірі завдячують вони збереження своєї національності й віри, хоч довгі століття жидувуть розпорошені по цілому світі в чужих середовищах. Жиди вже давно дійшли до переконання, що таке посередництво необхідне для розпорошеного народу, який хоче зберегти свою національність і релігію. Дякуючи інституції шадженів, вони не тільки зберегли своє обличчя, але ще й побудували державу в Ізраїлі.

Бюра подружних посередників мусять уживати відповідних заходів, щоб наша молодь, навіть із далеких околиць, могла знайомитися між собою і нав'язувати приятні контакти. Треба допомагати батькам, які живуть далеко від наших скупчень, щоб їхні діти мали змогу одружитися тільки з українцями.

Деякі наші батьки забувають, як багато допомагають у цій справі наші школи й молодечі організації. Тут наші хлопці й дівчата зживаються, входять у дружні зв'язки, які нерідко кінчаються одруженням. На жаль, батьки забувають про це, віддають своїх дітей до чужих шкіл і не пускають їх до СУМ'у чи інших молодечих організацій.

Усі наші громадські чинники мусять зайнятися справою мішаних подруж, бо вона належить до найбільш пекучих, а водночас найбільш занедбаних ділянок нашої акції проти винародовлення. В Україні, коли парубок не вмів собі знайти судженої, то допомагали йому в цьому тітки й дядьки. Добре було б відновити й тут цей добрий звичай. А далі, необхідно передусім створити здорову й зобов'язуючу громадську думку про одруження з чужинцями та сувору громадську дисципліну в цій справі. Інколи в справі мішаних подруж треба здобутись на гостру й непримиренну поставу. Якщо вона не заверне із злої дороги тих, що вже ступили на неї, то бодай опам'ятає і остереже інших, яким це загрожувало б. Найважливіший бастион перед новітнім яничарством, яким є мішане подружжя, це український патріотичний і свідомий своїх обов'язків дім. Засобом національного виховання мусить стати рідна ха-

Євген Івашків

„ВЕЛИКА ХЕМІЯ”

Хемічна промисловість відіграє величезну роль у народньому господарстві кожної цивілізованої держави, а тому про її розвиток належно дбають відповідні чинники. Московська комуністична кліка також оцінила значення хемії і по-своєму старається використовувати її для своїх цілей.

Під час революції більшість хемічних фабрик на терені теперішнього ССРСР була знищена, а ті, які zostалися, стояли нечинними почасти внаслідок знищення устаткування, а почасти з браку кваліфікованих людей. Отже, почався швидкий регрес хемічної промисловости. Лише на вимогу воєнної індустрії у третій п'ятирічці взялися в ССРСР розбудовувати хемічну індустрію.

Під час другої світової війни советська хемічна промисловість зазнала знову великого удару. Багато підприємств із західних і південних районів ССРСР, зокрема з України, евакуйовано на схід. Усі хемічні підприємства, крім тих, що працювали на оборону, зовсім занепади. Цей занепад відчувала московська імперія кілька років після війни.

та, мала українська оаза серед чужого оточення.

Як маємо поступати в справах мішаних подруж, показав нам високоідейний приклад жидівський народ. Андрій Качор у „Жіночому Світі” 1962 року писав: „В Біблії читаємо, як Авраам вийшов у гурті своєї родини на „еміграцію”, між чужих людей, і дав їм таку науку: „Живіть тут як окремих народ. З чужинцями не мішайтеся. Не перебирайте їх звичаїв. З ними не дружіться. Затримайте для себе свою мову, своє письмо, свою релігію, а за багато, багато літ, за сотні літ, може за тисячі літ, поставте з вас великий окремих народ”. І цю мету по тисячах років жиди здобули — здобули свою державу, признання і пошану цілого світу за вірність своїм біблійним цілям. Чи багато в нашій суспільності маємо таких батьків, які мали б відвагу сказати своїм дітям те, що сказав Авраам? Ми не зуміли досі створити своєрідної „духової поліції”, яка приневолити б нас і додала б нам сили та мужности вдержати практич-

Таке становище затривожило комуністичних вождів. Тож хемічній індустрії приділяється велику увагу на з'їздах КПСС і пленумах ЦК, де й зародилися такі крикливі назви як „отечественная химическая промышленность”, або пізніше „большая химия”. Для втримання імперії від розвалу комуністична партія почала ставити щораз більші вимоги перед відсталою хемічною індустрією, що безпосередньо залежить від імпорту машин та іншого знаряддя. Однак, хоч натиск був великий, прогрес хемічної індустрії виявився замалий.

Невдачу розбудови советської хемічної промисловости треба приписати згори накиданим, непродуманим директивам, бракові належної координації, бюрократії та недостачі особистої ініціативи.

На ХХ з'їзді КПСС особливо велику увагу звернено на проблему хемічної індустрії. Цю саму проблему обговорювалося на пленумі ЦК в 1958 році, де Н. Хрущов поставив вимогу збільшити хемічну продукцію щонайменше в 2-3 рази. Тоді ж вирішено для підвищення врожайности сільськогосподарських культур мак-

но наш дім, нашу родину українськими по суті, не по назві, а наших дітей ідейними українцями, які принаймні вдома говорили б тільки українською мовою і не калічили її чужими словами.

Американська письменниця Перл Бак багато уваги приділяє проблемі подружжя у своїй автобіографічній праці „Мої два світи”. Вихованням і прожитими у двох, різко відмінних світах, роками вона ментально належить до обидвох. Одруження на Сході влаштувають батьки і молодих ставлять перед фактом. П. Бак твердить, що в цілому воно виходить вдало, і люди задоволені вибором батьків. Однак, цю теорію П. Бак не прийняла відразу, як жінка Сходу, а дійшла до її признання довгим шляхом, спостерігаючи життя, порівнюючи, обдумуючи досвід інших і нарешті свій власний.

Як би воно не було, мішані подружжя це — грізна й реальна небезпека масового винародовлення.

С. Корниг

ПО ВИБОРАХ У ЗДА

Місяць листопад ц. р. проходив у ЗДА під знаком виборів, що відбулися 8-го листопада. Були це непрезидентські вибори, коли перевиборові підлягають всі члени Палати Репрезентантів, частина сенаторів і губернаторів. Звичайно цим виборам надають в Америці меншого значення, бо президент і його уряд залишаються при владі ще два роки, незалежно від вислідів виборів. Зміни в законодавчих палатах не бувають так великі, щоб могли кардинально вплинути на зміну політики уряду.

Цього року вибори проходили назовні, порів-

симально збільшити виробництво концентрованих мінеральних добрив і отруйних хемікалій для боротьби із шкідниками та хворобами сільськогосподарських рослин. Звернено особливу увагу на розбудову продукції пластмас. Запропоновано змодернізувати 257 хемічних підприємств та збудувати 120 нових. Ці пропозиції Н. Хрущова ХХІ з'їзд КПСС ухвалив.

Проте розбудову хемічної індустрії плянується лише на певних теренах імперії. Україні припала будова фабрик штучних тканин у Чернігові та Черкасах і посилена продукція штучних добрив. Як і досі, Москва боїться розбудувати хемічну індустрію на місці видобування сирівців, а перевозить їх у безпечні для імперії області.

В останньому десятилітті хемічна промисловість ССРСР посунулася на схід — до Сибіру. В 1970-их роках цей район має давати імперії 65% алюмінію, 28% целюльози*) і 37% бокситу**). Таким хемічним центром є тепер Братськ у центральному Сибіру, де над рікою Ангарою споруджено могутню гідроелектривню. Головними проєктами теперішньої, вже сьомої з черги п'ятирічки є побудова великої сталеварні в західньому Сибіру і хемічних заводів в Ангарську, Усолі, Кемерово, Омську і Барнаулі. Велика електрехемічна і п'ять текстильних фабрик мають бути збудовані в Красноярську.

Як стверджують західні кореспонденти, які відвідали сибірську тайгу довкола Братська, з советською „великою хемією” не все в порядку. Вже побудовані фабрики не працюють, оче-

нюючи, досить спокійно, але передвиборча кампанія була завзята і активна. Вже задовго перед виборами інститути виявлення громадської думки і знавці політичних стосунків, спеціальні коментатори, заповіли виборчу перемогу Республіканської партії.

Демократична партія вживала всіх заходів, щоб запобігти тій перемозі або бодай її послабити. Тим часом склалося так, що деякі з тих заходів, наприклад, проголошення тісніших зв'язків з ССРСР, викликали у виборців зворотний ефект, і республіканці вибори виграли в

видно з браку фахівців і доброї організації праці.

Велику увагу в тому терені звертається на виріб синтетичної гуми для автомобільних опон (шин), що їх досі у великій кількості імпортували з-за кордону.

Широкі пляни укладають в Москві щодо виробу целюльози. Її продукція на 1968 рік плянується на 280.000 тонн, але покищо виробляється целюльозу в мінімальній кількості.

Для розбудови „великої хемії” Москва закупує закордоном машинерію. Фабрику рейону збудувала шведська фірма КМВ з Карльштаду. Машини для виробу картону закуплено у Фінляндії. Целюльозна фабрика над Байкальським озером близько Иркутська має також фінську машинерію.

Із зростом „великої хемії” зростають ряди невольників, що мусять кидати рідні землі і їхати працювати в тайгу. Між ними особливо багато української молоді. Декілька років тому пересічний вік населення того терену становив 23 роки, а тепер він становить 28 років. Ця молодь живе у жахливих мешканевих умовах: сім квадратних метрів на особу, що є нижче як стандартна житлова площа на одну особу в американській тюрмі.

*) Целюльоза — головна частина оболонки рослинних клітин, яку після хемічної обробки використовують у виробництві паперу, вати та ін.

**) Боксит — гірська порода, що її використовують як алюмінієву руду, а також для виробництва цементу та ін.

розмірах більших, ніж самі сподівалися. Кількість своїх представників у Палаті Репрезентантів вони збільшили на 47, сенаторів — на 3 і губернаторів — на 8. Крім губернаторів, у виборі яких республіканці одержали більшість — в Палаті Репрезентантів і Сенаті демократи ще мають значну перевагу. Але якщо республіканці в голосуваннях, у поодиноких випадках, будуть блокуватися з правими демократами, вони можуть творити поважні труднощі для уряду.

В дійсності перемога республіканців більша, ніж на це вказують цифри здобутих мандатів. Ідеться про те, що поодинокі мандати демократів утрималися лише невеликою кількістю голосів. Якби вибори відбувалися на загальні партійні списки, республіканці осягнули б ще більших ефектів.

У листопадових виборах республіканці не тільки збільшили свій стан посідання у всіх трьох позиціях, але також зміцнили свій фронт якісно, вибираючи в багатьох випадках поважних та „сильних” людей, і осягаючи впливи у великих і політично важливих стейтах. Так вибрано в Каліфорнії губернатором Рональда Рігана, в Мічігені — Джорджа Ромні, в Нью Йорку — Нельсона Рокефеллера, в Пенсильвенії — Раймона Шефера, в Арканзасі — Вінтропа Рокефеллера (брата Нельсона), в Меріленді — Спіро Т. Агнєва, у Флориді — Клавді Кірка і ін.

Газета „Дейлі Ньюз”, пишучи про успіх Республіканської партії у виборах, пригадує слова Марка Тзена, що повідомлення про його смерть було „великим перебільшенням”. „Вона доконала сенсаційного повороту до Палати Репрезентантів. В сумі був то великий день для республіканців.”

Демократична преса стримується від обговорення причин своєї програми. Але, безумовно, шукати їх треба в невдоволенні виборців, не тільки членів партії, з внутрішньої і закордонної політики Демократичної партії. Існує невдоволення з причини негритянських заворушень, зросту злочинності в країні, послаблення безпеки, невдоволення з економічної політики — зростання цін, загроза інфляції, дефіцитовий бюджет.

Широкі маси народу підтримують уряд у

в'єтнамській війні, але незадоволені з обмеженого способу її ведення і її обмежених цілей.

Напевно, хоч може й підсвідомо, не знаходить зрозуміння, навіть викликає побоювання американського громадянства політика, що привела до послаблення НАТО і до розлюзнення співпраці з Францією, а тепер і з Німеччиною, — країн, які в утриманні рівноваги сил між Сходом і Заходом відіграють поважну роллю. Тісніша політична і мілітарна співпраця із Західною Європою в часі, коли ЗДА заангажовані у війні в Азії, видається тепер особливо потрібною.

Спроби частинно рекомпенсувати співпрацю з Західною Європою співпрацею з Москвою — не викликають ентузіазму в народі. Повоєнні, довголітні спроби коєкзистенції з Москвою не дали успішних вислідів. Ніхто не сумнівається в тому, що співпраця Москви є лише дипломатичний обман для осягнення її злочинних цілей — агресії і поневолення вільних народів.

Популярний тижневик „Лайф” у числі з 18 листопада в статті „Поворот двопартійної системи” оцінює посилення Республіканської партії в останніх виборах, як поворот до політичної згоди (консенсус політике) і до відбудови сприйнятної для американців двопартійності.

Цікавий підхід до оцінки останніх виборів висловлює відомий публіцист Дейвід Лоренц у статті „Потрібна партійна відповідальність” з 21 листопада ц. р., надрукованій у журналі „Ю. С. енд Ворлд Ріпорт”. Вибори виявили, на його думку, що американська виборча система потребує зміни, бо партія більшості не несе відповідальності за діяльність уряду. В ЗДА уряд не може бути відкликаний протягом чотирьох років, хоч би в міжчасі політична ситуація в країні і погляди виборців змінилися. Автор висловлює думку, що виборчу систему ЗДА треба було б зреформувати, взоруючись на виборчу систему Канади, Великої Британії і західноєвропейських країн, де партії і уряди несуть парляментарну відповідальність і можуть бути усунені навіть через розписання нових виборів.

У зв'язку з наведеним вище можна ствердити, що цьогорічні листопадові вибори в ЗДА мають глибше значення, ніж звичайні міжпрезидентські вибори, що відбувалися тут досі. Вони свідчать про відродження і консолідацію

ПЕРСПЕКТИВИ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

(З доповіді ред. Б. Вітошинського у Філядельфії)

На тему „Перспективи визволення України” виголосив цікаву доповідь 27 листопада ц. р. у Філядельфії відомий публіцист і громадський діяч з Парижу, ред. Борис Вітошинський.

Вітаючи доповідача, який на запрошення Головної Управи ООЧСУ виголошує доповіді в різних осередках українського поселення в ЗДА, голова місцевого Відділу ООЧСУ, п. М. Ковальчин, підкреслив важливість і актуальність теми доповіді, а після цього д-р П. Мірчук представив доповідача як колишнього активного студентського діяча і члена ОУН, в'язня польського і німецького концтаборів, а на еміграції — активного журналіста і редактора кількох видань і газет Українського Визвольного Фронту. Тепер ред. Б. Вітошинський є членом редакції „Шляху Перемоги” в Мюнхені.

У перспективному погляді на політичну ситуацію у вільному світі й сучасний стан на українських землях, ред. Б. Вітошинський перевів аналізу зовнішніх причин, які сприяють закріпленню російського імперіалізму та внутрішніх аспектів колоніальної політики Москви в Україні, даючи при цьому реальні прогнози завершення нуртуючих в Україні рево-

Республіканської партії, про зміцнення поміркованіших елементів її центру і прихід до голосу в ній нових людей. Одночасно вибори виявили політичну свідомість американського громадянства. Широке кола безпартійних виборців не дали себе спровокувати екстремним елементам, які діяли шляхом організування різного роду демонстрацій — негрів, „голубів миру”, безвідповідальних патлатих „студентів” і т. д. Вибори показали, що всі ті виступи не мають ґрунту в громадянстві, що була то штучно організована пропаганда, на яку громадянство не звертало уваги.

Ці вибори дають деякі підстави сподіватись, що поворот ЗДА до традиційної двопартійної політики, в оперті на здорові моральні основи народу, допровадить до зміцнення авторитету ЗДА, як лідера боротьби за „справедливий закон Вашингтона”, боротьби за свободу і визволення.

люційних процесів спротиву і вказуючи на шляхи, якими повинна йти допомога української еміграції визвольній боротьбі українського народу.

Доповідач підкреслив, що живемо в часах політичної стагнації, коли світову опінію формується для вдержання теперішнього „статусу кво”. Москва пропагує і всесторонньо підтримує агресивні комуністичні т. зв. „визвольні війни” у вільному світі, засуджуючи одночасно „агресію” західних країн, які дали свободу всім колоніальним народам в Африці й Азії. Західний світ не зумів розпізнати своєчасно справжніх цілей „повстанців” на Кубі чи в Альжирі, хоч вони вели свою „визвольну” боротьбу під прапорами Маркса і Леніна. Так само було і в Африці, де до творення незалежного державного життя змушувано різні племена, не пов'язані ні мовно, ні кровно, часто без будь-яких культурних чи державницьких традицій. Протидіючи поширенню впливів Москви у новостворених державах Африки, західні держави були примушені перебрати на себе економічну допомогу тим державам, як теж допомогти їм у розбудові державного життя.

Україні, ствердив доповідач, такої допомоги ніхто не дас, бо українці не негри, а визволена Україна мусіла б стати великодержавою. Це найкраще усвідомлює Москва, яка безпощадно використовує природні і людські ресурси України для своїх імперіалістичних цілей.

Цитуючи статистичні дані з советських і західних джерел, доповідач показав виразно, що розбудова індустрії в Україні служить насамперед колоніальним цілям Москви, а спровадження російського робітничого елемента до українських міст, при одночасному переселюванні українських робітників поза кордони України, є одним із засобів русифікації України. Природні багатства й індустріальний потенціал України надто великі, щоб Москва будь-коли добровільно погодилась на відокремлення України від Росії. Ті, що думають про можливість еволюції російського імперіалізму в такому напрямі, є наївними „політиками”.

На думку доповідача, лібералізації режиму в Україні немає. Терор існує далі, хоч у різновид-

них формах, і Москва продумано та послідовно проводить ожебрачування населення. В такій ситуації крадіж харчів у колгоспах вважають колгоспники життєвою konieczністю, а не крадіжжю чужого майна.

На Україні відношення москалів до українців — і навпаки — вороже. З цього відношення виломлюються українські слабодухи — вислужники, яких москалі вживають для реалізації своїх цілей, звертаючи ненависть населення на „своїх”. В українських університетах у Львові і Києві лише одна третина українських студентів. Держава дає стипендії насамперед москалям і чужинцям. На цьому тлі трапляються по-важні інциденти.

Примушені писати прозою партійну халтуру, письменники шукають вільнішого вислову в поезії та „захальній” літературі. Патріотизм молодого українського покоління проявляється в різних ділянках. Сьогодні бій іде за українську мову, яку Москва вважає виявом українського націоналізму, накидаючи українцям „общепонятну” мову. Москві не вдалося зломити вільного українського духа. Вона безнастанно веде жорстоку боротьбу проти українського націоналізму. Символом боротьби за самостійність стали в Україні бандерівці. Політичні процеси не є відокремленим явищем. Молодь гордо обороняє на процесах свої погляди. Щораз яскравіше пасивний спротив уступає місце активній боротьбі, яку очолює молодь. Ця молодь є революційним чинником. Між нею багато й тих, що повернулись із заслання, зокрема колишніх членів УПА.

Революційні процеси, які нуртують в Україні, повинна відповідно пропагувати у вільному світі українська еміграція своєю інформаційною діяльністю серед чужинців. Треба публікувати якнайбільше джерельних видань у чужих мовах про Україну і її визвольну боротьбу, вести політичні акції на міжнародних форумах, як це робить АБН.

Ворог докладатиме всіх зусиль, щоб порізнити і розкласти українську еміграцію. Тому вимогою дня є спільна виразна програма дії усіх

українських громадських і політичних сил у боротьбі проти Москви. Ворог плянує і переводить не тільки фізичне, але й духове винищення українського народу, тому є політичним безглуздям нав'язувати з ним „культурний” обмін чи влаштовувати приязні зустрічі, які ведуть у провалля політичної смерті.

Український нарід чекає від нас безкомпромісової постави в боротьбі проти ворога. Тому слід безупинно активізувати наш політичний і культурнотворчий фронт на чужині. Головна наша ціль — зміцнення боротьби українського народу. Всякі групові розбіжності мусять перейти на далекий задній плян. На нашому політичному горизонті видніє перспектива перемоги. Прояви дефетизму і зневіри треба відкидати як шкідливі, а тих, хто вибрав шлях коляборації з ворогом, треба сепарувати від громади.

Наші реалітети — це віра в свою націю, віра в перемогу української національної революції. Час визволення наближається, не зважаючи на оглуплюючі твердження про перспективу „вічного” миру та дефетистичні концепції наших реалітетних лжепророків, які братаються з ворогом України.

Відповідаючи на запити, ред. Б. Вітошинський висловив теж свій погляд на IX Конгрес Українців у ЗДА, ствердивши, що, на жаль, у його висліді українська політична думка в Америці повернулася на 20 років назад. Він висловив переконання, що відповідальні громадські провідники зуміють знайти спільну мову в інтересі української визвольної справи.

І. Б.

В диму пожарів, у морі крові, в нелюдським напруженні нервів і думки, коли за один місяць переживається досвід десятків літ, постає і формується українська нація. Носіями цього процесу виступлять не люди з „спокійними чолами, не захмареними соромом”, з „серцями, порослими мохом”, яких без ваги картала петка українського рисорджименту! Тими носіями будуть оспівані нею „месники дужі”, месники не за „пролетаріят”, але за поневір'яну націю.

Д. Донцов

„Від містики до політики”

ПОШИРЮЙТЕ ВІСНИК!

ІДЕЇ АБН У ПЕРЕМОЖНОМУ НАСТУПІ

XII Конференція АПАКЛ відбулася в Сеулі, Корея, в дні 31 жовтня — 8 листопада 1966 р. Однодушне прийняття Пленарною Сесією всіх резолюцій АБН, у яких накреслено шляхи і цілі світової боротьби проти російського імперіялізму і комунізму, як також визвольну концепцію поневоленних народів, визначило політичну і ідейну базу Світової Антикомуністичної Ліги, остаточне оформлення якої станеться в найближчому часі.

Делегація АБН запропонувала п'ять резолюцій, у тому числі одну генеральну, білоруський делегат — ще дві специфічні, а делегат української молоді — окрему резолюцію у справі переслідування молоді інтелектуальної і мистецької еліти в Україні й інших уярмлених країнах; проф. Л. Добрянський пропонував резолюцію в справі Студійного Центру Свободи в ЗДА, Тижня Поневоленних Народів і дебат ООН у справі червоно-китайського і советсько-російського колоніялізму.

Делегація АБН складалася з таких членів: Ярослав Стецько, голова, Олександр Олехнік, білорусин з Австралії, мгр Слава Стецько — секретар і перекладач, Рама Сваруп — дорадник, представник АБН на Індію, Іриней Микита — представник молоді, обсерватор від СУМ'у в Австралії.

В Конференції брали участь представники 28 націй-членів і 40 обсерваторів. В цілому було репрезентовано 68 націй, територій (напр., Гонг Конг) і організацій.

Праця Конференції

Праця Конференції проходила пленарними сесіями і комісіями. Делегація АБН зосередила свою увагу передусім на комісії ч. III, предметом нарад якої була м. ін. справа підтримки поневоленних націй в їх змаганні здобути національно-державну незалежність; делегація АБН була обрана на пленумі членом суперкомісії, яка розглядала справу створення Світової Антикомуністичної Ліги. Одна з резолюцій АБН була предметом розгляду Комісії ч. I і прийнята за підтримкою голови японської делегації, хоч АБН не брав участі в Комісії ч. I.

Засаднича резолюція АБН, яку розглядала Комісія ч. III, була писемно підтримана такими делегатами: Туреччина, Індія, В'єтнам, Швеція, Аргентина, Савді Арабія, Німеччина (міністер Оберлендер), Франція (мадам Лябен), Данія (міністер Крафт), Чиле (міністер Лярейн), Італія (міністер Льомбардо), Бразилія (адмірал Ботто), Японія (проф. Кітаока), Тайленд, Малайзія, ЗДА (проф. Добрянський), Конго, Кенія, Пакістан і ін. Найбільш рішучими оборонцями нашої резолюції були Японія, Данія, Італія і Туреччина. На внесення Китаю (Ку Чені-канг) АБН став членом Суперкомісії. Дуже характеристична зміна зайшла у голови Міжнародної Конференції проти політичної війни ССРСР — французенки Лябен, яка тим разом підписала наш проект резолюції як один з внескодавців. Треба теж

відмітити зміну на цілком позитивне відношення делегата Ірану.

Окрім біломосковської організації НТС, найбільш негативне до концепції АБН становище зайняв Дональд Міллер, представник Загально-Американської Конференції боротьби проти комунізму, який є водночас ексекутивним директором Національного Комітету Поневоленних Націй в ЗДА, що є цілком незрозумілим для здороводумаючих людей. Виразно по стороні АБН стояли Японія, Бразилія, Італія і інші. АЦЕН не був такий агресивний, як раніше, однак постійним шуканням компромісових розв'язок послаблював позиції уярмлених націй. Цим разом АЦЕН не атакував відкрито АБН, що на Суперкомісії — зрештою — робив, опонуючи концепції АБН, Дональд Міллер, коли проф. Ров (ЗДА) стояв по стороні АБН. Проф. Добрянський не був членом Суперкомісії, а від ЗДА були Міллер і проф. Ров.

Коли на Комісії ч. IV Міллер хотів свою фальшиву позицію на Суперкомісії скорегувати, це вже йому не вдалося, бо гостро виступив бельгієць Шеваліє де Рувєр, русофіл (який тепер є головою ЦІЯС) і ворог самостійности України. Але резолюції АБН були розглядані Комісією ч. III, а одна Комісією ч. I, отже від тих Комісій були вони предложені Пленумові, а не від Комісії ч. IV, до якої ми не передавали наших резолюцій, бо по програмі їх зміст належав до компетенції Комісії ч. III.

На внесення Слави Стецько головою Комісії ч. III обрано конгресмена з Філіппін Багатсінга, а секретарем і репортером представника Білоруського Визвольного Фронту Олександра Олехніка. Попереднього року репортером цієї Комісії був проф. Добрянський. Найчастішим речником АБН в Комісії була Слава Стецько.

На пленарній сесії промовляли Ярослав Стецько, з'ясовуючи наші позиції до актуальних проблем світової політики і визвольної боротьби уярмлених націй, О. Олехнік, а також Іриней Микита. Резолюція молоді, опрацьована в Канаді і ЗДА нашими студентами і студентками — Стебельською, Лесею Вандерою, Шимком і ін., а доповнена мгр Хемичем, була прийнята одностайно і на Комісії ч. III і Пленумом. З признанням треба відмітити зусилля Українського Визвольного Фронту в Австралії, зокрема СУМ'у, який зорганізував поїздку Микити до Сеулу.

Після дебат і вияснень можна було сміливо сказати, що наші ідеї — в переможному наступі. Це була незвичайна нагода зустріти сотні делегатів з усього світу і в численних розмовах з'ясовувати наші проблеми. Привітання від сотень українських організацій з підтримкою делегації АБН також спричинилися до нашого успіху, показуючи, що за нами стоїть сила.

З вдячністю треба згадати виступ на пленумі голови японської делегації проф. Кітаоки, який як головну справу трактував значення України і інших поневоленних народів, зазначивши, що через це він запрошує з

доповіддю Ярослава Стецька до Токіо. Також міністер Крафт (Данія) відмічував особливе значення України і інших поневоєних в СРСР націй, а не тільки сателітів.

Під час дебат в Суперкомісії генерал Кім (Корея) з'ясував вагу АБН, виявляючи докладну ознайомленість з його діяльністю і ідеями. А проф. Кітаока заявив, що АБН треба уважати організацією не лише поневоєних націй, але й світовою.

З прикрістю треба відмітити, що зусилля Ярослава Стецька добитися від наших науковців протестаційної заяви в справі переслідування творців пера, пензля, долота в Україні, щоб і її поставити на Конференції в Сеулі, не мали успіху. Натомість японські, американські, китайські, англійські, шведські вчені дали свою згоду підтримати таку акцію наших науковців, письменників і мистців.

Многоярусна програма

31-го жовтня, 1 і 2 листопада делегати їздили до Пузану, де відбулося антикомуністичне віче з участю 150 тисяч молоді, а опісля відвідали Цвинтар Героїв, де ми склали вінок на гробі українця, що згинув в рядах канадійської бригади за волю Кореї. Посадник Пузану влаштував для делегатів святочне прийняття. Чергового дня відвідували індустрильні центри Кореї, історичні місця, святині, музеї. Губернатор провінції і посадники міст також влаштовували прийняття в честь делегатів.

Корейський народ незвичайно гостинний, — уздовж доріг стояли з квітами діти, які вітали делегатів, навішуючи на них вінки, оркестри і тисячі молодих та старших ентузіастично вітали антикомуністичних борців.

Після повороту до Сеулу урочисто відкрив Конференцію генерал Кім, після чого її учасники помолилися за героїв, що впали в боротьбі проти комунізму. Голова парламенту Філіппін, К. Віллареаль, як попередній голова АПАКЛ, виголосив промову про шляхи боротьби проти комуністичної агресії, а після нього урочисту промову виголосив президент Кореї — Парк Чунг Гі.

Після обіду в міністра інформації відбулася пленарна сесія у Вокер Гіл — готелі, де попереднього дня перебував президент Джансон. Тому, що делегація АБН була вибрана пленумом до Суперкомісії, яка мала розглядати найважливіші справи, промова Ярослава Стецька була виголошена день пізніше. Її видрукувала корейська преса, окремо підкресливши двофронтову війну України, згадавши про перебування в німецькому концтаборі голови АБН і вмістивши на видних місцях його фотознімку.

Рапортер Комісії ч. I запропонував на апробату Пленарної Сесії дев'ять резолюцій: запросити короля Фейзала з Савді Арабії на чергову Конференцію АПАКЛ; засудити комунізм і російський та китайський колоніалізм і імперіалізм (проект АБН), резолюцію про „льотерію свободи“ для фінансування праці АПАКЛ, резолюцію проти допущення Східної Німеччини до ОН (Оберлендера і ЦІЯС), про ліквідацію ко-

мунізму на Кубі; заклик до національного Китаю і ЗДА скріпити акцію проти червоного Китаю; засудження субверсивних акцій Насера в арабському світі; резолюцію в справі репатріації арабських утікачів з Ізраїлю; Комісія ч. II запропонувала п'ять резолюцій, які стосувалися азійських проблем, активізації Ліги, ситуації в червоному Китаї, В'єтнамі, Кореї. Комісія ч. III запропонувала 15 резолюцій і 4 усні сугестії, з них 4 резолюції АБН, які торкаються проблематики поневоєних московським імперіалізмом народів, СУМ'у в справі нашої молоді і терору проти культурної еліти; резолюцію в справі допомоги поневоєним російським колоніалізмом народам, в справі Куби, в справі солідарності поміж азійськими націями, в справі В'єтнаму, Кипру, термоядерних експлозій, організованих Пейпінгом, в справі інвазії червоного Китаю, в справі Палестини і інші. Усі ці резолюції пленум прийняв одноголосно.

На кінцевій сесії промовляв голова парламенту Кореї, а відповідав йому Ку Ченг-канг, голова АПАКЛ на 1967 рік. Заключне слово мав генерал Кім.

**

У міжчасі відбувалася Конференція молоді, яка опрацювала свої резолюції, що їх пленум теж прийняв одноголосно. Молоді делегати відвідали Военну Академію, Університет, вели дебати з корейськими студентами, мали симпозиуми на різні теми, брали участь у масовому вічі молоді в Сеулі, відвідали „Фрідом Сентер“, були на прийнятті у президента і відвідали шпиталь з раненими у В'єтнамі. На відкритті Конференції молоді промовляв міністер інформації.

Різноманітне обрамування Конференції

Перед відкриттям Конференції її учасники зложили вінок на Національному Кладовищі біля пам'ятника героїв, відвідали „Фрідом Сентер“, музей національного мистецтва і господарську виставку. Велике враження справили відвідини Панмундому, прикордонної і нейтральної смуги, де американський полковник давав відповідні роз'яснення. Подив в усіх учасників викликали перфектно вишколені для партизанської війни корейські бійці 26-ої дивізії, яких вправи ми мали нагоду бачити.

**

На запрошення дружини корейського престолонаследника, нашої землячки пані Юлії, ми відвідали її в королівській палаті і були приємно вражені її українським патріотизмом і любов'ю до корейського народу, а також докладною ознайомленістю князя Лі з українською справою. На нашу завагу, що дехто з русофілів у Сеулі твердить, що пані Юлія лише „частинно“ українського роду, вона з гордістю відповіла: „Я — стопроцентова українка!“

Доповідь в Токіо

На запрошення Вільної Азійської Асоціації Ярослав Стецько і Слава Стецько відвідали Токіо, де відбулася доповідь Я. Стецька на тему „Україна і Японія в істо-

ричний ретроспективі і в проєкції на майбутнє". Дискусія тривала декілька годин, виявивши глибоке заінтересування політичної і інтелектуальної японської еліти справою України й інших поневолених народів. Доповідь буде надрукована в журналах, зокрема в „Інтернешенел Афферс", — журналі на дуже високому поземі. Окрім цього вона буде поширена по університетах. Увечері в Клубі Промисловців відбулося прийняття на честь делегації АВН у вужчому колі.

У поворотній дорозі Ярослав і Слава Стецько зупинилися в Святій Землі, де поклонилися Гробові Господньому і Вифлєсмові. Були дуже увічливо прийняті Чином ОО. Францісканів, як теж грецькими й іншими монахами.

ЗА РОЗВАЛ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ

З РЕЗОЛЮЦІЇ АВН, ПРИЙНЯТОЇ ОДНОГОЛОСНО ПЛЕНАРНОЮ СЕСІЄЮ XII КОНФЕРЕНЦІЇ АПАКЛ 8 ЛИСТОПАДА 1966 В СЕУЛІ, КОРЕЯ

- Підтримувати розвал советсько-російської колоніальної імперії на національній незалежній демократичній державі в їхніх етнографічних кордонах і знищення комуністичної системи всяких відтінків;
- підтримувати об'єднання в свободі всіх поділених насильством націй в Європі і Азії у їхніх національних державах;
- підтримувати національно-визвольні революції уярмлених націй в російській комуністичній імперії як шлях її ліквідації і як можливу альтернативу до термоядерної війни та закликати уряди вільних держав світу всебічно сприяти такій акції;
- звернути увагу вільного світу на необхідність концентрації дій проти головних ворогів — Москви і Пейпінгу — як передумову перемоги в провокованих ними периферійних та громадянських війнах і як остаточний засіб унеможливлення їх в майбутньому;
- стати на захист концепції спільного фронту вільного світу з поневоленими націями, спрямованого одночасно проти обох тираній — Москви і Пейпінгу — і протиставитися всякому блокуванню з однією тиранією проти другої;
- засудити російський колоніалізм та імперіалізм і закликати ООН — згідно з резолюцією ООН ч. 1514/XV про деколонізацію — витягнути якнайдалі йдучі висновки супроти СРСР і його сателітів за постійне насильство над правами народів і людини; засудити екстермінаційну політику Москви в усіх поневолених країнах; засудити русифікацію, переслідування, ув'язнювання і засуджування творців культурних вартостей — науковців, літераторів, мистців і студентів за їх прагнення свободної творчості; запротестувати й засудити уже здійснюваний план насильного вивозу і поселення в Сибіру і Казахстані півтора мільйона

молодих людей з поневолених країн, щоб послабити революційно-визвольну боротьбу проти поневоловачів поневолених народів на їх рідних землях;

— XII Конференція АПАКЛ висловлює свою солідарність з героїською боротьбою мадярського народу, який десять років тому підняв зброю проти російських поневоловачів; засуджує советсько-російську агресію проти волелюбного мадярського народу і всіх інших поневолених народів Східної Європи і Азії; закликає вільний світ підтримати визвольну боротьбу всіх поневолених народів за волю і національно-державну незалежність.

Резолюцію підтримали писемно: сенатор Ф. Теветглю (Туреччина), Рама Сваруп (Індія), д-р Нгуєн Тієн Гі (В'єтнам), Арво Горн (Швеція), Шакеб Амаві (Савді Арабія), д-р Т. Оберлендер (Німеччина), мадам Сюзанн Лябен (Франція), Н. Мігановіч Гуереро (Аргентина), Оле Верн Крафт (Данія), С. Ф. Ляррейн, (Чіле), Іван Маттео Льомбардо (Італія), адмірал К. Пенна Ботто (Бразилія), проф. Юїтсу Кітаока (Японія), Вібул Тамавіт (Тайланд), Дато Гуссеїн Бін Могамед Нордін (Малайзія), Цайнуддін Б. Агмад (Малайзія), Олександр Олехнік (Білорусь), д-р Лев Добрянський (ЗДА), Філіберт Люєс (Конго), Джан Окванія (Кенія), проф. Магмуд Брельві (Пакистан).

У СПРАВІ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ І РУСИФІКАЦІЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ З РЕЗОЛЮЦІЇ АПАКЛ, ПРИЙНЯТОЇ ОДНОГОЛОСНО НА ПЛЕНАРНИЙ СЕСІЇ XII КОНФЕРЕНЦІЇ

(Переклад з англійського)

Беручи до уваги, що советсько-російський режим провадить в Україні і в інших уярмлених країнах політику інтенсивної денационалізації і русифікації української молоді, використовуючи для цієї цілі всю мережу дитячих садків, шкіл, університетів і молодечих організацій;

що ніяких зусиль не щадять російські можновладці, щоб індоктринувати молодь поневолених націй ідеями матеріалізму і безбожництва з метою зробити її інструментом російського імперіалізму;

що, не зважаючи на всі зусилля і терор советсько-російської окупації, молоді українці, а також молодь інших поневолених націй, знаходять відвагу і шляхи поборювати російську практику колоніальної експлуатації і тиску, виявляючи при цьому високий ступінь національної свідомості;

XII Конференція АПАКЛ постановляє:

- Підтримати змагання всіх поневолених народів відновити їхню національно-державну незалежність і суверенність, як єдиний шлях забезпечити вільний розвиток їх релігійного і культурного життя, як теж економічних і політичних можливостей;

Володимир Гаврилюк

ПРАВОСУДДЯ ДЕРЕВ

Вже не схвилюс вигадлива обкладинка,
Ні красномовна суєта. Без янголів і сліз.
Тільки газетної одноманітності машинка
І пам'ять, наче арсенал, що вигорів і стлів.

Колись щасливими були ми, — з янголами
Проходжувалися у поетичних снах.
Чернило, мов вино. Троянди в вазах
і тюльпани.

Шуміла виплекана в словниках весна.

Кодекс рослинності, написаний на травах
Пером вогнених і холодних зір.
В ліричну мову перетворюється право.
Будуть судити нас дуб, граб і осокір.

1947

НОКТЮРН

Ніч за дверми зачиненого дому.
Не розімкне балад кімнатний ключ.
Кімнатами колує сну обруч
По темній обеззвученій соломі.

- ургувати нації вільного світу стосувати політику визвольних воєн з метою довести до розчленування совєтсько-російської імперії на окремі, суверенні, незалежні національні держави і до упадку комуністичних режимів в інших країнах без термоядерної війни;
- закликати нації вільного світу об'єднатися з нами у протесті проти ув'язнень, судів і засудів сімдесяти українських письменників, студентів і науковців в Україні за їх мужню оборону українських аспірацій до культурної і політичної незалежності та за викривання ними колоніального статусу України;
- закликати людей доброї волі всюди у світі стосувати всякі можливі засоби, щоб припинити переслідування в Україні й інших уярмлених країнах і вимагати звільнення вже арештованих і засуджених.

ЯРОСЛАВ СТЕЦЬКО — ПОЧЕСНИЙ ГРОМАДЯНИН ВІННІПЕГУ

Міська Рада Вінніпегу 22 жовтня 1966 р. йменувала Ярослава Стецька почесним громадянином окремого грамотою, яку вручив йому посадник міста С. Дзюба на бенкеті у Вінніпегу.

В цій грамоті м. ін. написано, що Міська Рада Вінніпегу дає це відзначення Я. Стецькові „з усіми правами і привілеями, що з цього випливають, як вияв високої пошани, яку має населення Вінніпегу до дост. Я. Стецька”.

Той фольант, що ніч у темряві кімнатній
Винне незримо на безсонному чолі,
Є може текст невідомої магабгарати,
Що під індійським сонцем назавжди зотлів.

Але не набрано ще досі у космосі літер,
Щоб написати епос незвіршованих сузір.
І черенки в кратерах вигаслих планет — час витер,
І лиш ноктюрнами шумить вітрів папір.

1958 р.

ПІДОЙМА СОНЦЯ

Налив зелені куклі ароматом парку.
Весни і літа ароматний пах,
І хилиться підойма сонця п'янку,
Земля і зелень, і зелений птах.

Пересіває синє сито злоті помаранчі.
І брук не брук і парк не парк,
лиш кольоритні танці.

І плине птахова ріка в заобрівний океан,
І пахне винами й медами ресторан.

Колись повернеться назад величність непонура,
Фасад освітлених святинь, божественні контури,
І буде знов весела церква і веселий
стадіон,

І знов матерію і дух незримий злучить телефон.
1959

ВІД РЕДАКЦІЇ

Вміщаючи в цьому числі дві поезії Володимира Гаврилюка, хочемо пригадати читачам недавню статтю нашого співробітника, артиста-маляра Володимира Ласовського, про цього поета та мистця. В тій статті мовилося про короткотривалу дружбу обидвох видатних поетів, обірвану передчасною смертю Антонича. Майбутні дослідники творчого доробку оцих поетів визначать, в якій мірі мали вони один на одного вплив. Що цей взаємовплив був, не підлягає сумнівові, коли зважити, що Антонич із захопленням перечитував не тільки друковані твори Гаврилюка, яких було мало, але й багато з них у рукописному вигляді, а Гаврилюк називав Антонича просто таки „найбільшим поетом українського сучася”.

Коли сьогодні дехто називає Антонича батьком нинішнього модернізму в українській поезії, то годі відмовити співбатьківства Гаврилюкові, що його творчі стежки сплелися з Антоничевими. Врешті годі відмовити Гаврилюкові передового місця в усій сучасній українській поезії, обабіч океану, вже тільки на підставі друкованих у „Віснику” його віршів. В них вибаглива, в розумінні сучасного поетичного вислову, вишукана форма щільно огортає глибокий, хвилюючий зміст. Комунікативні прикмети цих творів аж ніяк не втрачають на тому, що не порушено в них межі, яка ділить погань від краси, тривіальність від аристократизму, розгул і розбещеність від естетичної стримано-

3-ПОМІЖ КНИЖОК І ЖУРНАЛІВ

„АНТИБАНДЕРІВСЬКА” ЛІТЕРАТУРА

Поза численними брошурами, в яких т. зв. Комітет для зв'язку з українцями за кордоном намагається оплюгавлювати українських націоналістичних провідників, советські видавництва у Києві та Львові видали вже цілу серію „антибандерівських” романів. Враховуючи попит серед молоді на детективні й пригодницькі повісті, координатори московсько-большевицької пропаганди рік-у-рік плянують нові, достосовані до цього жанру, „антибандерівські” романи, а члени Спілки Письменників України їхні замовлення ретельно виконують.

Звичайно, говорити про якийсь мистецький рівень цих творів не приходиться: це псевдолітература, єдина ціль якої очорнювати УПА та революційне підпілля і розпалювати у читача почуття ненависти і відризи до „буржуазних націоналістів”.

Черговий такого роду роман під назвою „Шепіт” написав Павло Загребельний, автор кількох соцреалістичних витворів на тему колгоспного села. Надруковано цей роман у серпневому й вересневому числах молодечого журналу „Дніпро”, що виходить у Києві.

Щоб максимально вплинути на уяву молодого читача, Загребельний не гребує найдешевшими засобами отих лихої пам'яті чорносотенних „літераторів” царських часів, які змальовували революціонерів та „інородців” як моральних і фізичних потвор. Лише на перших 50 сторінках свого роману ужив Загребельний ось таких окреслень для „бандерівців”: засліплені жадою помсти злочинці, людські уламки, варвари, глетякуваті здоровила, волохаті мордяки, болотяно-брудсти. На жаль, какофонічність стає деколи в понятті наших і чужих поетів самоціллю, що не „поширює меж традиційного естетизму”, а, знівечуючи естетизм „неадекватний з добою нуклеарної містерії”, залишає в душі читача каламуть чуттєвих охляпів і чад протлілих у психоаналітичних ретортах дослідних недоносків філософічних „вихідних позицій”.

Недавно в листі до редакції писав В. Гаврилук з властивою йому надзвичайною скромністю: „Оноді я повитягав свої старі літературні „скарби” і почав їм ближче придивлятися і питати себе: невже воно ще дніше? Може дніше, а може й ні — не знаю сам. Послала декілька екземплярів. Належало б їх перетерти на критичному млинку...”

Редакція „Вісника” з глибоким задоволенням вітає активізацію нашого видатного поета на своїх сторінках. Також з глибоким задоволенням вітатиме його, коли займе він — сподіваємося, в скорому часі — належне йому найпочесніше місце в ієрархії українських поетів-модерністів.

Всім нам спільно слід би призадуматися над можливість видання першої збірки поезій, скомпанованої з багатьох творчих нагороджень нашого достойного, нового співробітника після двадцяти п'яти років не-публікування.

на купа, драби, бандюги з кровожерними очима, крикливі потвори, покидьки, сміття, лісові обдертюхи, безбатченки, що запродалися ворогові...

Бандерівці у романі Загребельного не дивляться, а „блимають хижими очима”, не сміються, а „регочуться”, не ходять, а „по-вовчому бігають”, вони „плямають губами”, п'ють багато й уперто самогон та контрабандний рум, „дурнувато витріщуються”, лаються чисто по-московськи „мать-перемать”, мають „бугаячі шиї”, а замість рук — „лицучі мацаки” і співають пісні „понури, як виття голодного вовка”...

Павло Загребельний, що закінчив університет в Дніпропетровську, напевно ніколи бандерівців у живі очі не бачив. Свій роман писав він, очевидно, консультуючись з „органами безпеки”, які інших характеристик для найстрашніших ворогів советського режиму дати йому не могли. І тому він, насилуючи свою письменницьку фантазію, представив несамохить ближче знамі йому персонажі — типових ковпаківців чи інших советських партизанів, що стали героями мимоволі, після того, як дезертували з громленої гітлерівцями червоної армії.

Натомість „позитивні герої” у Павла Загребельного — втілення всіх ідеалів. Начальник прикордонної застави Шепіт, ім'ям якого роман названо, — зматеріалізований янгол з автоматом, який грудьми своїми готов захищати безпеку Советського Союзу. Його кохання до дівчини чисте, як лісовий струмок, його єдине бажання — щастя всіх трудящих у комуністичному суспільстві. Також і все населення підкарпатського району, де відбувається дія, ненавидить „буржуазних націоналістів”, бо знайшло здійснення всіх своїх мрій під советським режимом. І навіть полковник КГБ, москаль Нелютов — ніби концентрат усіх людських чеснот. Читаючи анонімовий донос, він, замість того, щоб розпочати слідство, „сплюнув, дочитавши гідку писанину... Якось так вийшло, — не соромлячись юного читача пише Загребельний, — що не стрічався полковник Нелютов у своєму житті з людською підлістю”.

А проте і в цьому наскрізь брехливому, партацькому, бездарному романі, що затрує душу і псує літературний смак молоді, П. Загребельний неспроможний приховати всієї правди, порушивши тему героїчної боротьби УПА і пізніших років, коли діяли вже малі групи бойовиків і окремі підпілляники.

„Справді... Де це? — пише він про перші повосні роки. — Бухають гвинтівки, погавкують автомати, глухо бубонять кулемети. В Вєскадах війна триває. Невловимі бандити гасають по горах і лісах, добираються мало не до самого Кракова... Їх влада над гірським краєм — неподільна”.

Степан Бандера, що його Загребельний представляє в гротесковому вигляді, навіть у цій інтерпретації не викликає в уяві читача того, до чого змагає автор.

„Славна Українська Повстанська Армія, — говорить Бандера під час конспіративної зустрічі з одною із головних дійових осіб роману, — задумана була вже з самого початку, як така, що охоплює всі сторони укра-

їнської землі. Звідси наші згрупування: УПА-Північ, в яку входять Волинь і Полісся, УПА-Південь, що має охопити всі терени від Кам'янця Подільського і Вінниці аж до Києва, УПА-Схід, поміж Житомиром, Черніговом і Києвом, і нарешті УПА-Захід — Тернопіль, Львів, Станіславів, Закарпаття, Буковина, українські споконвічні землі, що відійшли до Польщі — Холмщина і Лемківщина”.

Нехай висміває літературний пігмей Загребельний „фантаста Бандеру”, пам'ять його з того не потьмариться. Але український комсомолец, прочитавши наведені вище слова, може подумати: „Як же воно так — бандерівці дбали про наші споконвічні землі Холмщину і Лемківщину, а наш уряд віддав їх Польщі...”

Також змусить призадуматися читача і такий монолог, необережно приписаний автором Бандері:

„Хіба не йдуть на наш поклик вірні сини України і не стають до збройних лав для боротьби з червоним більшовизмом? Але... Маси треба вести. А вести — значить уміти порушувати. Якщо вивчити всі ті елементи, що уможливають ведення мас, то ми можемо розрізнити між ними дві головні: ідею і організацію... Від років діє в нас націоналістична ідея, від років просякає і перевиховує вона маси...”

Небезпечна річ для советського письменника, хоч який би він був соцреаліст, братися до таких тем: перетягнеш — вийде безвартісна пародія на літературний твір, недотягнеш, скажеш трохи правди — начувайся, щоб із тебе самого не зробили „буржуазного націоналіста”!

Треба великого таланту, щоб читач у брехню повірив, а в Загребельного, якщо і є він, то дуже малий. Писав би він ліпше про колгоспне село, бо на тій темі вже не один „інженер людських душ” набив собі руку.

В. Є-ко

МИКОЛА АРКАС — ВІДКРИВАЧ ХЕРСОНЩИНИ

Авторці цієї статті доводилося зустрічатися з освіченими й талановитими українцями з різних частин нашої землі. Іноді ці особи дуже цікаво й барвисто оповідали про краї, в яких народилися й де проходило їхнє життя. Авторка часто заохочувала цих людей писати спогади не так про людей, як про ту землю, яка виховала їх і про яку в підручниках географії сказано мало. Покійний Олексій Запорожець, останній дніпровський лодман, написав працю про Дніпрові пороги, але міг би написати ще багато цікавих речей про ту запорізьку землю, на якій жив довгі роки. Авторці знайомі особи, які, маючи письменницький талант, могли б написати монографію Донбасу, Криму, Лівобережжя, Полісся... Нікому, на жаль, не лежить на серці важлива справа записати й зафіксувати для майбутнього читача те, що руйнується і загиває під жорстокою рукою москалів.

Виянтком з цієї групи українців, байдужих до

справ, що не стосуються безпосередньо сьогоднішнього дня, є яскрава постать Миколи Аркаса молодшого, гідного сина автора „Історії України” та прегарної опери „Катерина”.

У журналі „Визвольний Шлях”, що виходить у Лондоні, осередку великого скупчення свідомої й активної громади українських емігрантів, друкуються перлини мемуарного жанру — Аркасові „Спогади про мого незабутнього батька”, „Кошари”, „Степ” і ін.

Ці друковані уривками спогади до сьогодні не вийшли окремою книжкою і не згадуються в критичних оглядах. Дивуватися не приходиться, бо літературної критики, як такої, у нас не існує, а автор, очевидно, не має охоти сам шукати прихильника своїй творчості, який випишував би в щоденній пресі йому похвали.

Страшно подумати, що навіть письменники, які самі виступають як критики, фіксуючи час від часу літературні явища, переочують таке літературне блискуче явище, як цей скромний мемуарист.

А творчість Миколи Аркаса може захопити найвибагливішого читача. Вони мають прикмети, що вирізняють твори англійських класиків, які знайомили англійського читача з чужими світами, пізнішими колоніями „королеви морів”. Микола Аркас — відкривач Херсонщини, краси чорноморського степу, він показує її в усіх регіональних особливостях. Він віддає дійсність тієї землі, усіх прошарків її людности, починаючи з чабанів, батраків, прислуги, а кінчаючи землевласниками, високими адміністративними та флотськими службовцями. Як в доброму фільмі, миготять перед читачевими очима кадри села, безмежний степ, панські садиби, літні резиденції, стайні расових коней, села в їх первісній старовині, море, кораблі, театральні та музичні сальони... А над усім цим витає образ українського пана з його споконвічною гуманністю, прив'язанням до рідної землі й любов'ю до власного народу, — „незабутнього батька” про якого й пише спогади талановитий син.

Крім запаху соняшної Херсонщини, дає у своїх спогадах Микола Аркас рельєфний образ своїх сучасників, пражан, професорів і товаришів (спогад про історика Дмитра Дорошенка).

Багато осіб на еміграції пишуть спогади. Є з-поміж тих спогадів корисні й цікаві. Вони стануть надзвичайно цінним джерелом для дослідів нашої історії. Спогади Миколи Аркаса, з огляду на їх блискучий стиль, є не лише частинами монографії української надморської землі, але й знаменитим літературним твором, формі якого можуть позаздрити реномовані письменники, що своєю реклямою заглушують скромну автентичну величину.

Було б дуже розумно, коли б видавці заохотили Миколу Аркаса доповнити зібрані в журналі спогади й видали їх окремою книжкою. Їх добірна мова, що сяє переливами архаїзмів, діалектизмів, забутих технічних термінів, латинськими цитатами (без яких годі уявити інтелігента тих часів), стане словником і букварем для письменників еміграції та України, де нашу мову обмежують норми російсько-більшевицького побуту.

Вони, як спогади Олександра Кошиця (монографія Київщини, Шевченкової зсмлі), внесуть свіжість українського духу в мертвеччину макаронічно-цивілізаційного стандарту „наших підлих і скупих часів”, мовляв Зеров.

Оксана Керч

КНИЖКА ПРО ЕРІХА КОХА І ВЛАСОВЩИНУ

Часописи принесли вістку, що засуджений у варшавському процесі кат України, Еріх Кох, ще й досі живе у варшавській тюрмі. Він ще може бути потрібний Москві, тому й заборонено його страчувати. Комуністичні газети пишуть, що присуду не виконано з „гуманних мотивів”, бо Кох нібито хворий, і треба його лікувати.

Яку роллю відіграв Еріх Кох, як райхскомісар України, пише німець Едвін Двінгер у своїй книжці „Генерал Власов: трагедія нашої доби” (Франкфурт над Майном, 1952, вид. О. Дікрайтер). Хоч книжка появилася вже досить давно, мало-хто з українців її знає. Автор не приховує своєї симпатії до Розенберга і його концепції, приязно ставиться до Власова, засуджує Еріха Коха за те, що паралізував пляни Розенберга. На думку Двінгера, німці програли війну на Сході через отих „усяких кохів”.

Книжка починається описом подорожі Розенберга і його одноступця на Україну з метою переконати Коха, що його політика шкідлива. Але ще в поїзді дістає Розенберг від Гітлера радіограму, в якій забороняється йому контактуватися з населенням України. Ось деякі витяги з книжки Двінгера:

„Почалися села, одно, друге, третє і п'яте. Всюди те саме. Всюди величезні маси народу ждали, святочно одягнені, всюди українські прапори, транспаренти, народня ноша. А коли приїхали в шосте село, побачили, що там щойно скінчився зливний дощ, бо вулиці були повні калабань і болота. Але люди залишилися на місці; хоч перемокли, не розійшлися, дожидаючи Розенберга. Однак, авта й тут не зупинилися. Розенберг наказав змінити напрям, і поїхав дорогою, що вела просто до Рівного, де була резиденція всесильного Коха. Під вечір доїхали.

Кох дожидав гостя на сходах. Одягнений був у брутнату уніформу; його м'ясиста голова була червона, бо давив його золотий комір. Привітав Розенберга аргантно й завів до розкішно улаженої головної залі. Цілі колони авт привезли з Німеччини все, що було потрібне, щоб її умеблювати. Кох замовив найкращих архітектів, найвизначніших мистців, найздібніших ремісників, щоб по-королівськи влаштували йому палац.

У залі зібрався величезний штаб Коха, який дивився на Розенберга з недовір'ям і упередженням. Обличчя всіх були холодні, сам же Кох позирив на райхміністра з глумом. Це відразу зморозило Розенберга й відібрало йому охоту говорити. Він приїхав, щоб викласти Кохові та його співпрацівникам свою програму щодо України, але, збентежений холодним привітан-

ням, сказав тільки, що в його пляні — розчленувати Советський Союз і дати волю окремим народам.

Коли Розенберг скінчив говорити, ніхто його промови не оплескував. Креатури Коха були добре видресувані. Насилу говорив Розенберг: „Мусимо нарешті направити наші помилки. Мусимо нашим воюкам облегшити їхнє завдання, не обтяжувати їх нашою короткозорою політикою. Мусимо забути примітивну теорію про унтерменшів, бодай з тактичних причин, бодай на час війни (! — І. В.). Треба населення з'єднати собі доброю поведінкою. Україна — це край, що має рішальне значення, бо вона має 40 мільйонів людности. З'єднати собі цих 40 мільйонів — це значить виграти війну! Розподіл Росії — єдина можливість рятувати Європу!”

Морально вичерпаний, Розенберг обернувся до дверей.

— Ви справді не хочете залишитися? — спитав Кох із здаваним здивуванням. — Приготовано бенкет, також нічліг...

— Ні — сказав захриплим голосом Розенберг. — Ні! Прийшла телеграма від фюрера, яка робить мені це неможливим...

Відпровадили гостей по сходах. І авта помчали в темну ніч. Ледве останнє авто покинуло палац, Кох наказав своєму штабові ще раз зібратися. Хвилину мовчки розглядався, а потім сказав: „Очевидно, все залишається по-старому, не буде ніякої зміни. Цей східний ідіотизм ніколи не буде зреалізований! Унтерменші залишаються унтерменшами, а ми будемо герренменшами. Я — райхскомісар України, тому буде тут так, як я скажу. Хто зі мною не погоджується, хай собі шукає хліба у тих панів! Тоді побачить, куди зайшов!”

Програму Гітлера знищити в Україні великі міста Кох поширив, наказавши ліквідувати українську промисловість, щоб робітничі маси вигнати на села. У грудні 1942 року вночі, в тріскучий мороз він виселявав усю людність з деяких районів Волині, щоб на виселеному просторі створити для себе ловецький ревір. Там же поліційні відділи з наказу Коха розстріляли сотні невинних українців під закидом комунізму, а насправді тому, що для них не приготовано квартир. У варшавському процесі відчитано заяви й промови Коха, і всі вони потверджують, що до України й нашого народу ставився Еріх Кох так, як це показав у своїй книжці автор „Генерала Власова”.

У книжці Двінгера виступають і інші провідні діячі гітлеризму, які так сумно записалися, безпосередньо чи посередньо, в пам'яті українського народу. Ось Гімmlер, який задумував знімати лемків і гуцулів, бо, мовляв, більшість їх германського походження. Показав нам його Двінгер у гутірці з обергруппенфюрером Бергером, якому Гімmlер з'ясовує свою програму на Сході, очевидно, узгіднену з Гітлером: „Головна Управа в Берліні передбачає 4 райхскомісаріати на зайнятих східних землях: по одному для Білоруси, України, Москви й Тифлісу. Донецький басейн і Крим будуть відокремлені. Вони стануть звичайними німецькими райхсгебітами й будуть заселені самими німцями. По-

передні 4 території будуть керовані німецькою верхівкою, а їх населення буде використане як робітня сила й резервуар рабів для німецького Райху. Всі школи будуть зліквідовані, щоб не могла творитися нова інтелігенція. А існуюча вже інтелігенція буде або зліквідована, або зіпхнена до рівня робітничої маси. В політичній програмі німців створити на Сході принаймні 500-кілометровий простір, кордони якого будуть забезпечені замками есесів. У багатому Донецькому басейні зможе тоді відродитися німецький бауер, а в Криму німецькі робітники будуть набиратися сил до праці”.

В кінці книжки автор змальовує силуетку Ганса Франка, того самого Франка, що на з'їзді гітлерівської партії 1 січня 1944 року, отже, коли Німеччина стояла вже перед катастрофою, заявив бундючно, що коли німці виграють війну, то з українців і поляків зроблять „сіканину”. Він видав наказ, згідно з яким за кожного забитого німця Гестапо розстрілювало по 10 українських або польських закладників. Ще до війни з СССР він радив поділити населення зайнятих земель на племена: українців, гуцулів, лемків та гуралів і стосувати до них окрему політику.

У книжці Двінгера Ганс Франк приймає гучним бенкетом у Празі Власова і штаб РОА. Він сидить при столі побіч Власова.

З книжки Двінгера виходить, що Альфред Розенберг був великим приятелем українців. Очевидно, автор сильно переборщив та зідеалізував Розенберга. Ми, українці, погоджуємося з Двінгером щодо характеристики й ролі Коха, але наш погляд на Розенберга, Власова і власовщину дуже різниться. Насправді Розенберг мав тільки розумнішу, ніж інші лідери нацизму, програму щодо українців, керуючись, очевидно, інтересами Райху. З того приводу мав він таких ворогів, як Кох і Борман, приватний секретар Гітлера. Борман писав у листі до Розенберга 23.VII 1942, що слов'яни мають на німців працювати, тому не треба їм шкіл, а опіка над їх здоров'ям зайва. Їм вистачить, коли вмітуть рахувати до ста. Що Розенберг мав на увазі не українські, а німецькі інтереси, вирвалося йому самому з уст у книжці Двінгера. Викладаючи у Рівні Кохові та його штабові свою українську програму, він сказав виразно: „Мусимо забути примітивну теорію про унтерменшів, бодай із тактичних причин, бодай на час війни”.

Книжка Двінгера ще й тим цікава для українців, що вивела на сцену українських федералістів, співробітників Власова. У президії РОА на зборах у Празі засідає ген. Закутний, про якого каже автор, що це українець, „вибраний із мотивів доцільности”. „Це неймовірний дурень, що ледве вміє писати”, — інформує протектор Власова Штрамфельд іншого протектора власовщини Гільберга. А далі бачимо професора Богатирчука, „визначного лікаря і шахового мистця України”. Біля нього сидить якийсь Гречко, якого Двінгер, щоправда, не називає українцем, але це зраджує його українське прізвище. Його автор „Генерала Власова” називає дуже мудрим промовцем. Вкінці козацький отаман, „дуже славний” Науменко, а навпроти

Власова і Франка німецький генерал Кестрінг, який народився в Москві і знав російську мову.

Бенкет закінчився так, як здебільшого кінчаються московські бенкети: всі учасники були п'яні і лежали покотом на землі. Штрамфельдові важко було вийти з залі, бо кругом лежали п'яні — москалі й малороси. Белінггавс сказав до нього, підсміхаючись: „Залиш їх у спокою! Це ж була їх остання радість!..”

I. B.

U. S. Library of Congress. Legislative Reference Service.

World communism; a selected annotated bibliography (bibliographic materials through September 1963). Prepared at the request of the Subcommittee to Investigate of the Committee on the Judiciary, United States Senat.

Washington, U. S. Govt. Print. Off., 1964 x, 394 p. 24cm. (88th Congress, 2nd Session. Senate. Document no. 69).

Бібліотека Конгресу ЗДА видала бібліографію світового комунізму, кінче потрібну для дослідників політичних наук. Побудована вона згідно з предметним та географічним розподілом і складається з 14 розділів та численних підрозділів з анотаціями та поясненнями. Крім вступу, охоплює вона бібліографію книжок, памфлетів, періодичних та урядових видань. Четвертий розділ присвячений комуністичній доктрині, стратегії, тактиці і оперативній техніці комунізму включно з пропагандою, дипломатичними переговорами, шпигунством та партизанською боротьбою. Далі йдуть бібліографії світового комунізму, комунізму в СССР, у Східній Європі, в сателітних країнах, в Західній Європі, Азії та Західній гемісфері. Розділ 13-ий включає науку про комунізм у школах, проблеми, зв'язані з американською закордонною та оборонною політикою, з релігією, комуністичними виданнями англійською мовою та додатки.

Цю працю, що охоплює біля 3.100 джерел, підготував д-р Йосиф Г. Віллен, аналіст советських і східноєвропейських справ правового довідкового відділу Бібліотеки Конгресу ЗДА. Закінчується вона індексом авторів, між якими зустрічаємо голову УККА проф. Лева Добрянського, д-ра Вол. Душника, редактора англомовних видань УККА, П. Феденка, Є. Гловінського, Ф. Гаєнка, Олексу Калинника, Гр. Костюка, Ю. Лаврінєнка, проф. Клеренс Меннінга, Теодосія Осмачку, О. Соколишина, Богдана Винаря, О. Юрченка та ін.

На жаль, немає в цій бібліографії нашої найвищої громадсько-політичної установи в ЗДА — УККА, немає АВН, її голови Яр. Стецька, „Квартальника УККА”, „Юкрейнісн Ревю” з Лондону і інших важливих публікацій, видаваних українцями англійською мовою. Немає і розділу, присвяченого московському імперіалізму, кінченого в такого роду довіднику.

Національне питання представлено слабо: в 6-му розділі про комунізм в СССР на стор. 200-204 подано лише кілька українських англомовних праць, як „Укра-

Софія Наумовиц

ТЕАТР БОЖЕВІЛЬНИХ

У театрі ім. Сари Бернар, у найбільшому драматичному театрі Парижу, йде п'єса Петера Вайса „Мари-Сад”, яка обурює багатьох глядачів до того, що вони свистять, кидають дохлих щурів на сцену й сиплять з бальконів муку людям на голови, — з одного боку, а з другого — викликає бурхливі оплески захопленої публіки.

Маркіз де Сад, — від якого пішло поняття „садизму”, — перебуваючи під час французької революції в будинку для божевільних у Шарантоні під Парижем, написав у 1808 році щось ніби психодраму на тему вбивства кривавого революціонера Марата Шарльоттою Корде. Цю драму грали божевільні, і її „адоптував” для сучасного театру Петер Вайс. Вона йшла вже в Нью Йорку, а для французької публіки поставив її режисер Тассо.

Несамовитість цієї п'єси, — садизм, злочин і божевільня, — підкреслюють і увишуклюють: режисер, який використав найпікантніші подробиці французької революції і побуту в домі божевільних; декоратор, який створив пригноблюючу атмосферу сірим кольором стін, гелерій, кліток для небезпечних психопатів, мотуззя й начиння з водою для поливання „шалючих” і одяг, чи радше лахміття дійових осіб; композитор, який уважав, що для цієї страхітливої п'єси найкраще підходить веселенька музика типу революційної пісеньки „Са іра”, нагадуючи спантелеченим глядачам, що Шателе — театр оперети, недалеко*). Усе це в сумі дало водночас гидотну й величну виставу — театр у театрі.

Шарльотту Корде грає каталептичка, Марата — параноїк, члена конвенції Дюпре — статевий збоченець і т. д. Актори-божевільні не мають ніяких труднощів для втілення в своїх персонажів, — вони їх підсилюють, підкрашують, доводять до гістерії. Дія починається при відкритій сцені без дзвінка. Актори входять чи вбігають, говорять, кричать, співають, регочуться або плачуть, виконуючи непристойні жести, які, проте, не разять глядача, свідомого, що має перед собою психічнохворих.

*) Театр Сари Бернар стоїть навпроти Шателе.

інський націоналізм” Армстронга, „Історія України” М. Грушевського, три праці К. Меннінга, „Червоні вбивці” Т. Осмачки, „Советська політика і Україна” Р. Суліванта, „Погляд на Україну, російську визначну колонію” О. Юрченка та Лесі Свобідної і ще кілька.

Сподіваємося, що в наступному виданні будуть виповнені згадані вище прогалини, в чому напевно допоможуть бібліотекарі-українці. В каталогах Бібліотеки Конгресу ЗДА зустрічаємо багато українських джерел, не вміщених у виданій нею бібліографії.

О. С.

Увесь час серед цієї метушні сидить у ванні Марат, який вимиває в купелі свою сверблячку й веде — поза акторами і часто поза п'єсою, — діалоги з маркізом де Садом, що сидить на авансцені з двома гарними дамами в пишних кольорових сукнях тієї епохи, ще й з парасольками — який контраст до сірих божевільних! Маркіза де Сада, напевно у згоді з його уподобаннями, під час розмови б'є нагайкою Шарльотта Корде. Це не перешкоджає йому розвивати свою філософію про індивідуалізм і трагічність людської долі. А Марат виголошує політичні промови в дусі Маркса, Леніна чи Мао Тсе-тунга.

У міжчасі на сцені відбуваються одна за одною сцени з революції: в нужденному візку везуть засуджених на страту переляканих аристократів, коронують Наполеона, великою пилою ріжуть приреченого, грають у футбол — черепами згільйотинованих.

Але є й такі сцени, що викликають згадані на початку заворушення, наприклад, ставлять „єпископа” у високому ковпаку на підвищення з простертими руками, до нього приводять голого молодика в самих плавках і „прибивають” його руки й ноги молотком. Чоловік із ратищеною проколює його ребро. З'являється Марія-Магдалина й стає навколішки... „Єпископ” розкидає сухі тістечка (що мають імітувати просфору) в натовп, який кидається їх ловити, пускаючи слину та відригуючись. Далі натовп танцює якогось схізопренічного твіста, на правому боці сцени рука закоханого Дюпре блукає в складках сукні Шарльотти, на лівому Марат вилазить з ванни й робить жаб'ячі підскоки, а в центрі дама у фригійській шапці оголює свої революційні груди.

Усі ці сценки відбуваються в півтемряві, в прискореному темпі, і тому глядач не встигає спостерегти, коли дівка з животом вагітної жінки показує язика, коли їй на руки кладуть молодця в плавках „знятого з хреста”, — бо він дивиться в середину сцени, де чоловіки і жінки кубляться й злягаються в рухливій купі, а маршуючий „авангард” співає революційну пісню: „До чого ж римувати революцію, коли б не було копуляції?”

Якимсь відповідником, чи запереченням, цих святотатських сцен є кінцева сцена: дебели монахи (чоловічі ролі) замикають усю цю божевільну галайстру великими, на висоту сцени ґратами, на які блискавично вішаються в різномірних позах, навіть коміть-головою божевільні з хрестами-дрючками. Цей заключний „живий образ” мав би пояснювати глядачеві, що всі ці гидоти й святотатства виконували божевільні...

Перед тим ще відбувається вбивство у тій славній ванні Марата Шарльоттою Корде, на яке глядач чекає від початку вистави, але яке вже не справляє ніякого враження: звичайне заколення ножом — це просто дитяча іграшка...

**

ЧОМУ ПРО ЦЕ НЕ ГОВОРЯТЬ?

Враження з Конгресу МММ у Парижі

У залах „Міжнародних Конференцій” в околиці Шамс-Елізе, в Парижі, відбувся 2 — 6 листопада знаменито організований VIII Конгрес МММ. На ньому в більшості були представлені країни Західної Європи й Африки та декілька країн Південної Америки. На відкритті гостей вітав французький міністер, а серед добірних доповідачок була жінка-міністер з Бельгії. На першій репрезентативній сесії, яку відкрила голова МММ пані Мансо, були присутні священники й монахині (деякі з них слідували увесь час за перебігом Конгресу), а привіт склав речник французького єпископату. Фоторепортери й камерамени ловили все на плівку, і на другий день глядачі телевізії могли бачити цю характеристичну суміш старших, скромно зодягнених європейок і молодих, вродливих, у пишних народних костюмах, африканок — представниць нових незалежних країн.

Ділова частина Конгресу була доволі монотонна, бо багато доповідачок відчитували те, що слухачки мали надруковане в руках. Та й тема нарад „Підготовка молоді до подружнього життя” була надто вузька, щоб делегатки могли не повторятися. Після кількох доповідей уже не знати було, в котрій країні дівчина стає під вінець незаймаючою, а в котрій освідомлює молодь перед одруженням мати, товариство, школа або вулиця... Майже всі африканські делегатки переходили над освідомленням молоді до пекучої для них справи — полігамії. Всупереч ідеям емансипації й поступу, що їх намагаються європейські жінки поширювати в Африці, полігамія турбує африканок, і винні в тому їхні чоловіки, які полігамію вперто пов'язують з традиціями.

Серед цієї монотонії звітувань і синтезувань анкет, що їх розписало МММ, були й сильніші доповіді, зокрема просто ревелюційна біолога-дослідниці д-ра Маса.

Українська делегація в складі інж. З. Витязь і К. Штуль від СФУЖО та Л. Вітошинської від Союзу Українок Франції трохи схвилювалася, бо відповіді на анкети СФУЖО прийшли запізно й їх не можна було вже опрацювати. Вирішено, врешті, спільно, що пані Витязь на початку підкреслить тільки якусь відмінну рису української „підготовки”, а далі перейде до своєї, заздалегідь приготованої доповіді.

Це й виявилось спасенним, і пані Витязь, яка того дня була запрошена до президії, не нудила слухачок

цифрами й відсотками, але, замітивши, що у взаєминах української матері з дітьми існує чеснотлива соромливість, яка не дозволяє порушувати надто інтимних, статевих питань, — перейшла до своєї доповіді.

І зразу ж наче іншим вітром повіяло на залі. Затишли шептани розмови, піднесли голови з-над столиків, руки простяглися до слухавок... Бо українська делегатка не говорила ні про вільну любов, ні про аборти, ні навіть про пральні машини чи право жінки на працю. Українська делегатка ствердила, що існують на світі країни, де відбирають дитину від матері, розлучають з чоловіком розбивають родини. І поміж такими народами, що їм накинута цей нелюдський режим, як мадяри, балтійці, корейці та в'єтнамці, — чи не найбільше терпить український народ, що перебуває в країні, в якій бажання волі вважається злочином...

Заслухані в гарний, зворушливий виступ пані Витязь, ми й не помітили, що вся зала зацікавилася, а коли українка скінчила, — оплескали її багато щиріше й палкіше, як інших. А тому, що це був останній виступ того дня, то зразу ж наш стіл із написом „Україна” обступили делегатки інших країн із компліментами й окликами: „Чому про ці справи так мало говориться на жіночих з'їздах?” „Треба ж протестувати проти такого насильства над хартією матері, яку прийняв увесь світ, включно з СССР!”... Чи мали ми їм вияснювати, що й досі існують такі жіночі організації у вільному світі, які „заказують” говорити про ці справи?..

Ми обмежилися до роздавання французькомовних матеріалів про становище української жінки під московською окупацією, до виміни адрес, статей тощо. Між нашими новими прихильницями були голова т-ва англійських матерів, німецька журналістка, дружина амбасадора Уругваю (яка сиділа поруч з „Україною”), голова французького т-ва матерів, нагороджених медалею, голова швейцарських католицьких жінок та багато інших.

Учасниці Конгресу відбули ще традиційну візиту в Отель де віль Парижу, а на зборах МММ, що відбулися в міжчасі, вибрано на місце п-ні Лотоцької до міжнародної ради п-ні К. Штуль.

Українська участь у цьому черговому Конгресі МММ була дуже вдала. До нашої преси розіслано спільний комунікат.

М. Н.

Під враженням цієї вистави насуваються українському глядачеві різні думки. Коли західному драматургові треба було черпати тему з революції, що відбулася двісті років тому, а для лоскотання низьких інстинктів порослого салом буржуя вдаватися до святотатства, — то які ж вдячні теми нашим драматургам відкриваються із сучасних страхів московських концтаборів. Чи бракує нашим відваги, чи... талантів?

ЧИТАЙТЕ,

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ,

ПОШИРЮЙТЕ

„В І С Н И К”!

Олександр Дорда

СИЛЬНО ПОЛЮБИЛИ „ПОЕЗІЮ”...

Ніхто не сподівався від деяких наших професорів, докторів, магістрів, бібліотекарів та інженерів, що вони аж так цікавляться поезією. Ніхто в найсміливіших снах не посмів запропонувати їм томик поезій, прозу, образ. А що вже чекати їх на авторському вечорі письменника, що приїхав до Філадельфії з далекого міста.

Чекав теплому відношення до себе довгі роки еміграції найбільший поет наших часів, Тодось Осьмачка, з темній конури муринаської дільниці. Чекав даремне і на останньому своєму вечорі в пластовій домівці, на якому з'явилося кільканадцять постійних відвідувачів. Тій невеличкій громаді його прихильників він проспівав свою останню „Думу про Зінька Самгородського” в кобзарському стилі, ніби передрікаючи свою власну загибель. Спомини про це останнє з поетом побачення до болю в'яжуться з його високою поstattю, що зникла самотня в темній, холодній вулиці Френкліна.

Ніхто тоді не догадався, що можна було подякувати поетові за незвичайні мистецькі зворушення бодай склянкою вина в теплій, ясній каварні...

Тодось Осьмачка помер. Залишилася від великого поета скромна могила в еміграційному пантеоні Бавнд Бруку, могила, яку мало хто й відвідує.

Чекає і досі відзвучу на свою поетичну творчість петеса Оксана Лятуринаська в запалій провінції, на краю світу...

Ба, чекають видавці й крамарі, що книжки, які вляються скромними купками серед виробів советських артілей та харчових ласощів, попадуть у поле зору інтелектуалів, і крилата фраза „інтелігенція не купує книжок” перестане бути притчею во язиціх...

Чекають даремне. Інтелігенція воістину не купує книжки, і видавці видають їх щораз меншими тиражами. Властиво, видають здебільшого самі автори за свої гроші, а крамарі перейшли на ходовий товар...

Аж ось вістка пробігла з уст до уст, з хати до хати, що такі культурні люди у нас знайшлися і таки полюбили поезію й навіть поетів. Що навіть запрошують поетів до дорогих ресторанів, що не лише в одному місті такі споживачі культури знайшлися, а й в інших містах до такої культурної акції — приймати, поїти й частувати поетів!

Явище, далебі, небуденне! Ще колись князі, в Шевченкові часи багаті поміщики, а в наші дні таки ніхто такого не робив! Як жаль, що не дожив тієї хвилини зневірених і обурених Осьмачка!

Аж тут вияснюється, що не вас, поети українські на еміграції, частують і поять люди інтелекту! Бо чи личить модерним меценатам частувати скромного поета, який живе з фізичної праці, а поезії пише в хвилину відпочинку? Або поета, який відрікся усіх земних насолод, що їх дають нам гроші, і не живе, а животіє, присвятивши себе поезії? Та ні! Вони кинулися частувати тих поетів, що теж не живуть з поезії, а своє віддане державній службі життя, лише приїхавши до нас,

прикрасили ковпаком поета! Функціонарі поліційної установи Драч та Павличко мають з українською поезією стільки ж спільного, що й названі вгорі культурні діячі з поезією.

Ось так лише збігом обставин чи за чисею дотепною спонуюю „культурні діячі” зібралися на „авторський вечір”. Треба згадати, що це не перший в Америці літературний виступ советських фадетів. Приїжджали в Нью Йорк Вознесенський, Тарзіс, Євтушенко. Про виступи цих московських авторів писав „Тайм”, їх слухали в університетських аудиторіях, їх перекладали на англійську мову непогані американські поети. Правда, ні один із них не вчитував американцям лекцій з советського талмуду. Ніхто з них не лише не поважився згадати ім'я безпосереднього американського ворога, Кастра, навіть набридлого імені Леніна москалі з „вродженої скромності” не називали в своїх віршах! Там було все „ол райт”, як у першому-ліпшого американського бітніка. А в „українських” поетів якраз навпаки. Ленін і Кастро заступили українським модерністам і „антисвіт”, і „прикосмети”, і інші атрибути модерної поезії. Може й тому „Тайм”, що нотує кожну подію, не звернув аніякісній уваги на „поетичний бенкет”, зате наша „культура” збагатилася ще на один поличник у старій таки формі...

Дарма! Витерши для святого спокою пльовок, скерований на лисину, модерний інтелігент мужньо переніс „заради вищих спонук” це зухвальство в правдиво большевицькому стилі, і залишився в залі поруч „рідних братів”...

Це було в Нью Йорку. Але не було цього досить, „культурним” людям науки, літератури й мистецтва. Конспіративно, підкидаючи під двері титулованим і нетитулованим прихильникам поезії запрошення, на якому не подано, хто, чого і для кого зганяє учителів, правників та студентів, заходився „дискусійний клуб” у Філадельфії, щоб тих самих „поетів” прийняти й тут.

Між господарями гостини фігурує ім'я популярного залізного студента, вчителя в школі українознавства, прихильника поезії досить дивнуватого, якого досі ніхто й ніколи не бачив на літературних вечорах.

Звичайно, поезія не картопля, і її не всяк стравить. Але ось цю, екзотичну, ніби заборонену, з запахом недозволеного овочу, вони вшановують своєю інтелектуальною приявністю. О, так!

ПОДІЇ ВЕЛИКІ І МАЛЕНЬКІ

ЯК МОСКВА „ВЗЯЛА ПІД ЗАХИСТ” ЗУЗ

У серії книжок, присвячених другій світовій війні, зокрема советсько-німецьким дипломатичним відносинам перед і під час тієї війни, появилася недавно книжка американського воєнного історика Трумбулла Гіґінса п. н. „Гітлер і Росія: Третій Райх і двофронтова війна”.

Автор цієї книжки на основі документів спростовує поширену на Заході думку про те, що західньоукраїнські землі загарбала Москва в 1939 році всупереч волі

Гітлера, щоб запобігти загарбанню їх Німеччиною.

Угоду про розподіл Польщі, — пише Т. Гіґ'іне, — підписано в Москві 23 серпня 1939 р., а вже 3 вересня, коли альянти проголосили війну Німеччині, Ріббентроп зажадав негайного втручання у війну ССРСР. Советський міністер закордонних справ В. Молотов (Сталін призначив його на цей пост замість Литвинова, щоб не дратувати Гітлера особою жидівського походження) всіляко зволікав з відповіддю, посилаючись навіть на те, що „громадська думка“ (!?) в ССРСР ще не „освоїлась“ з советсько-німецьким договором, а фактично побоюючись, що напад ССРСР на Польщу може втягнути його у війну із західними альянтами.

14-го вересня німецькі війська зайняли вже частину „советської“ території Польщі, і 17 вересня, після рішучої вимоги Ріббентропа, 40 советських дивізій рушили на Польщу, щоб „взяти під захист життя і майно населення західних областей України і Білорусії“, — як пояснює тепер цю агресію Українська Радянська Енциклопедія (УРЕ, т. IV, ст. 340).

ПРО ЩО ГОВОРИЛИ ШЕЛЕСТ І ГОНЧАР

У з'їзд советських письменників України, що відбувся в Києві в другій половині листопада, відкрив Павло Тичина — „старійшина“ українських письменників, як титулюють його тепер у советській пресі.

Про „бойові завдання української радянської літератури“ говорив П. Шелест. Перший секретар ЦК КПУ у своїй промові заявив про те, що „успішно проведено закупівлі хліба“, — очевидно, не в Канаді й Америці, а в колгоспах; про „велику шкоду, що її завдає єдності дії соціалістичних країн розкольніцька діяльність компартії Китаю“; про „буржуазну пропаганду, яка вдається до підступних засобів та ідеологічних диверсій проти нашої країни“. П. Шелест, повторюючи Нікіту Хрущова, заперечив існування конфлікту між старшим і молодшим поколіннями советських людей, зокрема мистців та письменників, і при цьому звернув свій гнів проти „українських буржуазних націоналістів, що намагаються використовувати у своїх підлих антирадянських цілях твори українських письменників, зокрема молодих, які допускали нечіткий і двозначний зміст в окремих поезіях, оповіданнях та критичних статтях“.

У промові голови правління спілки письменників С. Гончара, крім зобов'язуючих оптимістичних уступів, були й краплини гіркої правди. „Чути вже не раз, — казав О. Гончар, — про 500 нових романів і повістей, що з'явилися між з'їздами. Але нам з вами добре відомо, скільки з тих 500 видань було продукції такої, що вона й розмови на з'їзді не варта. Сірі примітивні — це зло, непотріб, це дискредитація літератури в очах читача і нашого і зарубіжного, опошлювання нашого життя. Проте, і журнали і видавництва з дивним протиривленням беруть цю сіру словесну січку і пропонують її читачеві з року в рік...“

З виразною політичною ціллю підносив О. Гончар творчість передчасно померлого В. Симоненка, циту-

ючи уривок з вірша, де Симоненко пише про „комуністичну радість“ і замовчуючи його „захальні поезії“, насичені високим патріотичним змістом. Звертаючись до необізнаних із цими поезіями слухачів, Гончар заявив: „І даремно тягнуться тепер до творчості Симоненка мюнхенські „вболівальники“ з брудними руками, марні їх намагання виставити поета у своєму кривому дзеркалі...“

Заперечуючи враз із Шелестом та Хрущовим наявність „конфлікту поколінь“, отже заперечуючи істотний факт у сучасній підсоветській дійсності, Гончар як приклади однозгідності і однодумності старих та молодих большевиків наводить імена І. Драча і Д. Павличка, що, як советські чиновники-пропагандисти, перебувають тепер у Нью Йорку в складі дипломатичної місії УССРСР при Об'єднаних Націях. При цій нагоді похвалив він і Павла Вірського з його ансамблем.

БІДА З ТИМИ „СОВЕТОЗНАВЦЯМИ“

У часописі „Вільний Світ“ з 10 жовтня ц. р. в статті, підписаній ініціалами І. О., читаємо:

„Ось, для прикладу, хоч би й справа пожежі в бібліотеці Академії Наук у Києві. Майже всі наші газети на чужині, як тільки почули про (цю) подію, схарактеризували її як діло рук москалів, мовляв, бібліотеку підпалили з наказу згори, щоб знищити українські книжки, бо, мовляв, чому саме згоріла та частина, де найбільше було української літератури?.. А тим часом хай буде мені вільно висловити свій великий сумнів у правдивості тієї інтерпретації пожежі“.

І далі І. О. „обґрунтовує“ свій сумнів такими словами:

„Пощо Москві треба було аж тільки (?) ризикувати щодо публічної opinіо на Заході, пощо робити собі фінансові збитки, наражуючи себе на великі неприємності з пожежею (пожежею — !), яка могла знищити також все інше, а не тільки український відділ?“

Нехай буде відомо авторові цієї дезінформаційної статті, що про підпал — не просто пожежу! — українського відділу бібліотеки Академії Наук УССРСР, який обурив всю українську еміграцію, довідалися на Заході не тільки з „наших газет на чужині“, але й з численних інших джерел, зокрема з приватних листів, із свідчень туристів, навіть з розмов із „советськими гостями“, які цього факту не могли заперечити. І також довідалися з судової залі, де зізнавав підпальовач — московський шовініст Погружальський, застуканий на гарячому і засуджений советським судом на неспівмірно малу із доконаним злочиним кару.

Отже, що це був справді підпал, зроблений з політичною ціллю, сумнівається тільки згаданий угорі „советознавець“. Особа, яка підпалила український відділ бібліотеки, сама ствердила на суді, що зробила це з розумом: щоб знищити не просто українські книжки, як пише п. І. О., а архіви М. Грушевського, Центральної Ради і іншу документацію, зв'язану з періодом української державності. Очевидно, на лаву підсудних жадний київський суддя не відважився б посадити

ХІ З'ЇЗД СУМА

В днях 26 і 27 листопада ц. р. в Нью Йорку відбувся з'їзд СУМА, в якому взяло участь 98 делегатів від 35 Осередків і 50 Відділів Юнацтва, що нараховують 4.765 членів.

З'їзд відкрив голова ГУ СУМА д. Лев Футала, а молитву провів о. д-р В. Ковалик. З'їздом проводила Президія в складі: Никончук — голова, Т. Чурма — 1-ий заступник, М. Лесюк — 2-ий заступник, Марійка Гаврилюк і Ігор Цішкевич — секретарі.

З'їзд складався з трьох частин: двох пленарних сесій і праці комісій з'їзду.

В першій пленарній сесії, крім відкриття, вибору Президії з'їзду, комісій: Мандатно-Верифікаційної, Номінаційної, Резолюційної, Юнацької, Статуткової, Дружинників і Фінансово-Господарської, вислухано звіти членів Головної Управи, голови Контрольної комісії та голови Товариського Суду. Дискусією над звітами закінчено першу пленарну сесію.

Друга сесія відбулася 27 листопада. На пропозицію голови Контрольної комісії д. Михайла Фурди, уділено абсолютну уступуючим членам Головної Управи і приступлено до звітів голів комісій з'їзду та прийнят-

тя постанов. Прийняттям змін статуту, вибором керівних органів СУМА на 1967-1968 р. та схваленням резолюцій і постанов закінчено з'їзд.

У Статлер Гілтон Готелі з нагоди 20-річчя відновлення СУМ'у на чужині відбувся святочний бенкет, в якому взяло участь 250 представників центральних і місцевих українських організацій та гостей. Бенкет відкрив голова ГУ СУМА д. Лев Футала, а проводив ним інж. М. Семанишин. Святочне слово виголосив д-р Михайло Кущнір — голова Центральної Виховної Ради.

В бенкеті взяли участь представники таких організацій і установ: мгр І. Базарко — Екзекутива УККА, п. І. Винник — голова ГУ ООЧСУ, о. д-р В. Ковалик — парохів св. Юра, д-р В. Савчак — голова Крайової Пластової Ради, проф. д-р М. Чировський — НТШ, п. М. Грицьков'ян та І. Ділай — Т-во кол. Вояків УПА, мгр Є. Лозинський — СУПВ, д-р С. Ворох — УЛТ, інж. І. Баяць — Т-во Українських Інженерів, п. Є. Сагаш — Українські Американські Ветерани, проф. М. Лисогір — ГУ „Самопоміч", інж. М. Семанишин і мгр А. Гординський — СУК „Провидіння", М. Яремко — УНП, інж. В. Базилевський — Українські Гетьманські Організації Америки, З. Цирик — СУСТА, Х. Губіцька — ТУСМ, п-ні Д. Степаняк і С. Бартко — Українсько-Американська Жіноча Допомогова Організація, мгр І. Кобаса — Т-во Українських Вібліотекарів, інсп. І. Василюшин — Об'єдн. Комітет Українських Орг. Нью Йорку, інж. І. Гурик — „Самопоміч" в Нью Йорку, сот. Ю. Конюк — Відділ ООЧСУ в Ньюарку, М. Шашкевич — Відділ ООЧСУ в Йонкерсі, проф. П. Савчук — Відділ ООЧСУ в Джерзі Сіті, інж. Р. Вілінський — Відділ Т-ва „Самопоміч" в Нью Йорку, д-р М. Снігурович — голова УСЦАК, полк. П. Содоль-Зілінський — Т-во Запорожців ім. полк. П. Болбочана, д-р Володимир і Марія Душник — УНСоюз.

Письмові привіти на З'їзд прислали: Кардинал Кир Йосиф Сліпий, Архiep. Кир Іван Бучко, Архiep. Кир Амвросій Сенишин — Митрополит Філадельфійський, Єпископ Кир Ярослав Габро, Провід ЗЧ ОУН, ЦУ СУМ, КУ СУМ в Бельгії, КУ СУМ в Канаді, КУ СУМ в Австралії, КУ СУМ в Німеччині, ЦПУН, СУСТА, ЛВУ в Канаді, АП АВН, Шкільна Рада УККА, ОПДЛ в Торонто, ЗУАДК, Організація Оборони Лемківщини, д-р Я. Падох — головний секретар УНС, п. Володимир Сохан — заступник гол. предсідника УНС.

Мистецьку програму виконали сумівки: Оля Банадига — сольоспів, при фортепіані — Марійка Гаврилюк; Марійка Головацька — сольоспів, при фортепіані Оля Джуман; квартет „Горлиця" Осередок СУМА в Боффало під керівництвом пані М. Лясак. Після бенкету відбувся баль.

Головні органи СУМА вибрано в такому складі: Головна Управа: мгр Євген Гановський — голова, Лев Футала — 1-ий заступник, інж. Микола Семанишин — 2-ий заступник, Григорій Цебрій — секретар, Анна Лев — секретар, Михайло Яремко — організаційний керів-

До кого йдете на зустрічі і кого оплескуєте?

Іван Драз

ДИХАЮ ЛЕНІНИМ

Дихає осінь, дихає світ густий,
Машина дихають по кісточки у листі...
Нам вигала доля лєнінцями зрости
На сизому вітрі, на синьому хисті.

Диха Вітчизна в розльоті брів —
Донор планети з тривожною кров'ю.
Дихає зрілість моя на зорі
Землею крицевою і цукровою.

Віра — це праця. Все інше — тля.
Дихаю Леніним до останнього подиху...
Навшпиньках завмерла сива земля
В передчутті вогнемого подвигу.

(З нової книжки І. Драча
„Протуберанці сонця").

Від Редакції: І. Драч та Павличко не лише пишуть вірші — вони й офіційними представниками Москви, чи пак колоніальної УССР в організації Об'єднаннях Націй, отже є політичними агентами ворога.

чинники, з наказу, намови чи потурання яких діяв московський шовініст. То що ж власне хоче доказати підписаний ініціалами автор, який висловлює свій „великий сумнів у правдивості тієї інтерпретації пожежі", відносно якої ніякого сумніву в Києві не мають?

В. Архілох

З ЖИТТЯ ВІДДІЛІВ

ПОЛІТИЧНЕ ВІЧЕ В АЛЛЕНТАВНІ, ПА.

13-го листопада ц. р. 20-ий Відділ ООЧСУ в Аллентавні, Па. влаштував політичне віче з доповіддю д-ра Петра Мірчука на тему „Єдність і роз'єднання української еміграції”.

Доповідач широко проаналізував новочасне змінюване життя, москвофільство і „культурні обміни”, якими захоплюються т. зв. політичні ревізіоністи з „круглого стола” і поза „столом”, засудивши при тому всі ці дії нерозважних „політичних емігрантів”.

По закінченні доповіді прелегент дав відповіді на численні запитання присутніх, після чого відбулася жива дискусія, в якій порушувалося справи ІХ конгресу УЖКА, проблеми Лемківщини і цілий ряд інших актуальних справ.

Віче пройшло з успіхом і надовго залишиться в пам'яті аллентавської громади.

Того ж вечора відбулася зустріч членів Управи Відділу ООЧСУ з д-ром Мірчуком у приміщенні голови Відділу п. І. Федорака.

І. Стасів

ВІШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ СТЕПАНА БАНДЕРИ В МІННЕАПОЛІСІ

15-го жовтня ц. р. заходом місцевого Відділу ООЧСУ відбулися в Українському Народному Домі святочні сходини з нагоди сьомих роковин смерті Голови Про-

ник, інж. Микола Бариський — керівник Юнацтва, Анатій Никончук — керівник Дружинників, м-р Іван Кобаса — керівник преси і інформації, Євген Курило — культ.-освітній керівник, м-р Володимир Будзак — керівник зовнішніх зв'язків, Мирон Клишко — фінансовий керівник, Тиміш Мельник — керівник фізичного виховання, Михайло Шашкевич — господарський керівник, Софія О. Бура — керівник жіноцтва; члени ГУ: Ігор Заяць, Корнель Василюк, Теофіл Цішкєвич, Христя Губицька, Володимир Левенець, Микола Яременко, Володимир Костик, Марійка Гаврилюк, Зенон Галькович, Богдан Гойнич, інж. Михайло Почтар.

Головна Контрольна Комісія: Мирослав Шмігель — голова, Михайло Фурда — член, Петро Шагай — член; члени-заступники: Теодор Боднар, Теодор Воляник.

Головний Товариський Суд: інж. Юрій Бурлака — голова, Василь Шарван — член, Роман Глушко — член, Петро Балко — член-заступник, Павло Ткач — член-заступник.

У програмі з'їзду відбулась церемонія передачі Переходового Прапора Головної Управи СУМА делегатам Осередку ім. ген.-хор. Т. Чупринки в Гартфорд. Крім того за добрі осяги вирішено: Осередок ім. УПА в Філадельфі, Осередок ім. ген.-хор. Т. Чупринки в Нью Йорку і Осередок СУМА ім. „Крути” в Чикаго.

воду Організації Українських Націоналістів, сл. п. Степана Бандери.

Голова Відділу п. Г. Папіж відкрив сходини, запрошуючи присутніх однохвилинною мовчанкою вшанувати пам'ять Героя-Революціонера. Провівши молитву, він запросив до слова секретаря Відділу.

Інж. Ярослав Карп'як почав свій реферат такими словами:

„Дорога молоде, світла громадо! Ми зішлись тут, щоб склонити свої голови і згадати того, хто від юних літ боровся за незалежність Української Держави.

З ім'ям сл. п. Степана Бандери в'яжеться довга і героїчна історія підпільно-революційної боротьби на західноукраїнських землях. Він був Провідником Крайової Екзекутиви ОУН в часах особливого політичного напруження, піднесення національного руху, що захоплював українську молодь.

З його ім'ям нерозривно зв'язана Українська Повстанська Армія, що її старшин та вояків ще й донині називають „бандерівцями”, хоч в той час сам Бандера перебував у німецькому концентраційному таборі. У тих роках слово „Бандера” і на східних землях України стало символом боротьби проти німців і проти совєтів...”

По закінченні цього змістовного реферату інж. Я. Карп'як подякував усім присутнім, а насамперед молоді, народженій уже в Америці, за те, що з глибокою увагою його вислухала.

Голова Відділу закінчив святочні сходини молитвою.

На другий день в неділю 16 жовтня в українській католицькій церкві о. Микола Головатий відправив панахиду за Провідника, в якій взяло участь велике число парохіян. На панахиді співав місцевий церковний хор.

Теодор Федоришин

ВІДДІЛ ООЧСУ В ЧЕСТЕРІ, ПА., АКТИВІЗУЄТЬСЯ

12-го листопада ц. р. відбулися загальні збори Відділу ООЧСУ в Честері, Па. Зборами проводила президія в складі: інж. Л. Коцюба — голова і Бандерський — секретар.

У своєму звіті голова Відділу Гарасим Маковський поінформував, що хоч Відділ у Честері недавно організований, за цей час його Управа з успіхом влаштувала кілька громадських імпрез з доповідями д-ра І. Скальчука, д-ра П. Мірчука, В. Казанівського та інж. Яр. Берези. Відділ кожного року переводить коляду на Визвольний Фонд, на АВН, пресовий фонд „Вісника”, а представники Відділу беруть активну участь в діяльності УЖК. Відрадним явищем є те, що деякі члени Відділу поширюють серед місцевої громади цікаві англомовні книжки з українською тематикою, і колектують видання ГУ ООЧСУ.

Відділ у Честері перебуває в постійному контакті з сусіднім Відділом ООЧСУ у Вілліамсавні, спільно влаштовуючи з ним розвагові імпреди з метою нав'язати

ближчі товариські відносини з українцями, головно молоддю. Недавно Управи цих Відділів розпочали змістовні радіоавдиції, які надається на хвилях 690 кожної суботи від год. 11 до 11.30 ранку.

За Контрольну комісію звітував інж. А. Заброцький.

Після запитів і дискусії представник ГУ ООЧСУ В. Казанівський поінформував приявних про діяльність цієї організації.

Того дня на зборах прийнято до Відділу 16 нових членів.

До нової Управи Відділу ввійшли: інж. А. Заброцький — голова, інж. Любомир Коцюба — заступник, Бандерський — секретар, Мисак — фінансовий секретар, Г. Маковський — касир, Іван Федак і Вол. Крамар — члени. До Контрольної комісії ввійшли: інж. Ігор Смолій — голова, Вол. Корчинський і Василь Пасушак — члени.

Т. М.

ДРУГИЙ З'ЇЗД УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ

У днях 5 і 6 листопада ц. р. відбувся в Торонті 2-ий З'їзд українських журналістів, у якому взяли участь члени Спілок Українських Журналістів Америки і Канади. На З'їзді зареєстровано 72 журналістів і 66 гостей.

З'їзд у Торонті був властиво продовженням нарад минулорічного З'їзду, що відбувся на „Союзівці" у ЗДА. Це видно було в доповідях і постановах з'їзду. Доповідь ред. І. Кедрина п. н. „Світла і тіні Першого З'їзду журналістів Америки і Канади та його спадщина Другому З'їздові" пригадала ті справи і проблеми, що перейшли для обговорення і вирішення на цей З'їзд. Ред. Р. Рахманний виголосив доповідь на тему „Українська преса в УССР".

У висліді нарад З'їзд схвалив: статут Федерації СУЖ Америки і Канади, Кодекс етики українського журналіста і Становище до преси і журналістів в УССР. У схвалених резолюціях З'їзд запротестував проти терору в Україні і зайняв становище до знову актуального явища т. зв. контактів, які в останньому часі приймають загрозливу форму зустрічей з офіційними представниками окупаційного режиму. З'їзд наголосив, що обов'язком української преси у вільному світі є не лише викривати і поборювати всі форми і вияви московсько-більшевицького колоніалізму в Україні і мобілізувати українську спільноту до єдності і со-

лідарності з народом на батьківщині, щоб допомогти йому у визвольній боротьбі, але теж рішуче протиставляється усім спробам ворожої диверсії і виломам з єдиного самостійницького фронту у формі зустрічей з державними представниками окупаційного режиму в Україні.

З'їзд вітав ред. Борис Вітошинський із „Шляху Перемоги", який перебуває тепер на території ЗДА.

З'їздом проводила президія у складі: Василь Левицький — голова, Іван Рудницький і о. Петро Хомин — заступники голови та д-р Роман Криштальський і Наталя Когуська — секретарі.

Бенкетом, що його влаштувало для журналістів Об'єднання Підприємців і Професіоналістів Торонта, проводив проф. інж. В. Янішевський, після відкриття його ред. І. Вараницею. Коротко промовляли: ред. І. Кедрин, адв. Романюк і Р. Вжесневський — від Об'єднання Підприємців і Професіоналістів та сенатор Павло Юзик. У розваговій частині бенкету журі під проводом Б. Олександра і Мирона Левицького проголосило вислід конкурсу на короткі епіграми. Гумореску про пресу і редакторів І. Савицької-Мусій прочитала артистка І. Лаврівська. На закінчення відбувся панель на тему „Перспективи української преси на еміграції". Панелем керував інж. Л. Винницький, а учасниками, які виголосили короткі доповіді, були: о. д-р М. Сопуляк, дир. І. Бойко, ред. Н. Когуська і Марія Логуш.

Головою Федерації обох Спілок обрано ред. І. Кедрина-Рудницького. Мистецьке оформлення для залі нарад виготовив мистець М. Левицький.

Головною реальною основою революційної визвольної концепції є власні сили і власна боротьба поневолених большевизмом народів. Цим вона відрізняється засадничо від усяких орієнтацій на чужоземні сили, в тому, зокрема, від ставки на війну західних держав проти ССР та від сподівань на корисну самочинну еволюцію большевицької системи. Революційна концепція не заперечує, ані не легковажить того значення, яке для протибольшевицьких визвольних змагань може мати прихильність і допомога чужих держав, а зокрема їхня війна з большевицьким блоком.

СТЕПАН БАНДЕРА

Немає української родини без української книгозбірні!

Немає української книгозбірні без видань ООЧСУ!

ПРОГОЛОШУЄМО ВИПРОДАЖ КНИЖОК ЗА ГОТІВКУ

Е. Маланюк: Illustrius Dominus Mazepa — тло і постать, стор. 32	0.50	В. Січинський: Крим (історичний нарис), стор. 31	0.25
Е. Маланюк: Малоросійство, стор. 36	0.50	П. Мірчук: З мого духа печаттю (25-ліття ОУН), стор. 30	0.25
Е. Маланюк: До проблеми більшовизму, стор. 82	1.00	П. Мірчук: Відродження української ідеї, стор. 63	0.50
Е. Маланюк: Нариси з історії нашої культури, стор. 80	0.50	П. Мірчук: Під покров Богородиці (свято УПА), стор. 32	0.25
Е. Маланюк: Остання весна (поезії), стор. 104	1.50	П. Мірчук: Українська визвольна справа і українська еміграція	1.00
* Історія Русів, стор. 346	3.00	С. Збараський: Крути, стор. 104	1.00
Д. Донцов: Підстави нашої політики, стор. 210	2.75	Г. Косинка: Фавст з Поділля, стор. 95	1.00
Д. Донцов: Правда Прадідів великих, стор. 95	0.50	П. Савчук: Гетьман Мазепа	2.00
О. Оглоблин: Гетьман Іван Мазепа та його доба, стор. 410	6.00	П. Савчук: Ідея і любов (драма на 3 дії)	0.50
О. Оглоблин: Думки про Хмельниччину	1.00	П. Савчук: Чотирьох з мільйонів (трагедія на 5 дій)	1.00
О. Оглоблин: Українсько-московська угода, сторінок 100	0.50	П. Савчук: Облога замку (мелодрама на 5 дій)	1.00
О. Оглоблин: Хмельниччина і українська державність, стор. 24	0.25	М. Островерха: На закруті, стор. 142	2.00
О. Оглоблин: Думки про сучасну українську історіографію, стор. 87	1.50	М. Островерха: Великий Василяннин, стор. 48	0.50
А. Княжинський: На дні СРСР, стор. 232	2.75	М. Островерха: Гомін з далека, стор. 127	1.50
У. Самчук: Чого не гоїть вогонь (роман), сторінок 288	3.75	О. Бабій: Повстанці (поема), стор. 180	2.00
Ф. Одряч: Щебетун (повість), стор. 294	2.50	О. Запорожець: В одвічній боротьбі, стор. 370	2.00
Т. Ерам: Советський акваріум, стор. 142	0.50	М. Чубатий: Княжа Русь-Україна та виникнення трьох східнослов'янських націй	2.50
Л. Старицька-Черняхівська: Останній сніг, сторінок 44	0.50	Хосе Ортега: Вунт мас	2.00
Л. Старицька-Черняхівська: Іван Мазепа, сторінок 154	1.25	Вадим Лесняч: Кам'яні луни	1.50
М. Щербак: Вагаття (лірика), стор. 64	0.75		
М. Щербак: Шлях у вічність, стор. 29	0.25		
В. Гришко: Панславизм в советській історіографії і політиці, стор. 37	0.25		
В. Кравців: Людина і вояк (сл. п. Р. Шухевича-Чупринки), стор. 31	0.25		
РІЧНИКИ „ВІСНИКА” за 1960, 1961, 1962, 1963, 1964 (тверда оправа)	6.00		
Е. Ляхович: Перевірка наших позицій, стор. 15	0.15		
Е. Ляхович: Форма і зміст українських змагань	2.50		

АНГЛОМОВНІ ВИДАННЯ

Le Vasseur De Beauplan: A Description of Ukraine	3.00
N. Chirovsky: The Economic Factors in the Growth of Russia	3.75
N. Chirovsky: Old Ukraine	7.00
N. Chirovsky: The Ukrainian Economy	1.50

Замовлення висилати на адресу:

V I S N Y K

P. O. Box 304, Cooper Station

New York, N. Y. 10003

ОРГАНІЗУЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ „ВІСНИКА”! ВИРІВНЮЙТЕ ЗАДОВЖЕННЯ!